

Šiame numery

Ateitininkų jubiliejinė stovykla. Rašytojo Heinrich Boel santykis su savo religija. Vlodo Šlaito eilėraščiai. Eleonoros ir Aleksandro Marčionionių ir Povilo Kaupo paroda. Lopšinės prie socialistinio realizmo lopšio. Nauji leidiniai. Filmų įvairumai. Kultūrinė kronika.

Kertinė paraštė

ATEITININKIJOS JUBILIEJINĖ

Visos ateitininkijos jubiliejinė stovykla įvyks Dainavoje nuo š. m. rugpjūčio mėn. 24 d. iki rugšėjo mėn. 1 d. Stovyklą kartu visos sąjungos, sudarančios Ateitininkų Federaciją: moksleiviai, studentai, draugai. Stovyklaujama bus jubiliejinė proga, minint 65 metų sukaktį nuo organizuotos ateitininkijos įsikūrimo 1910 metais.

Ateitininkijos įsikūrimas ir gyva jos egzistencija visuomenėje ligi pat šių dienų mūsų buvo ir yra tiesiog fenomenalis reiškinys, savo dvasia ir savo užmojais pralenkęs ir pragyvenęs net Vakarų Europos švietusių ne viena krikščionišką 20 amžiaus sąjūdį.

Lietuvių tautoje sąmoningai tikinčio ir kūrybingo inteligento atsiradimas tokia forma ir tokio pločiu bei gyliu ne vienu atveju buvo neįmanoma ir pirmą kartą reikšmės faktas visos tautos istorinio kelio kryptyje.

Religine ir tautine prasme sąmoningų inteligentų sąjūdis pačiu savo įsikūrimu išgelbėjo mūsų katalikišką tautą nuo naujo skilimo, panašaus į tą, kada bajoriškoji tautos dalis paliko lietuviškai kalbančią liudij ir nuėjo į lenkų kultūros lankas. Dvidešimtojo amžiaus pradžioje mokslus einančiai mūsų jaunuomenei taipgi buvo visai realus pavojus atitrūkti nuo nuosirdžiai krikščioniškos liudies daugumos ir nueiti su kraštutiniai liberališka Rusijos universitetų dvasia, gal ir nesąmoningai puresnia dirva bolševikinei revoliucijai. Be tautine prasme sąmoningos krikščioniškosios inteligentijos, istoriniu momentu stovinčios petys į petį su tikinčiosios liudies dauguma, vargu ar būtų sugebėta išnaudoti susidariusią padėtį ir atkurti anais laikais nepriklausomą Lietuvą. O be ano laisvės dvidešimtmčio, ar būtų šiandien dar kokiu vilčių naujai Vasario šešioliktajai? Gi prie istorinio pasukimo Vakarų ir laisvės kryptimi ateitininkijos sąjūdis padėjo lemiamai, išaugindamas vadus, kovotojus, valstybininkus, įvairių mokslo ir

meno sričių kūrybingas asmenybės.

Kad ateitininkijos sąjūdis per tuos 65 metus nepaseno, neprarado prasmės ir nepavargo, tur būt, paslaptis yra mokėjime eiti koją į koją su laiku. Ateitininkija niekada geležine uždanga neatsivėrė nuo vienkio ar kitokių gyvenamojo momento reiškinį, stengdamasi juos pakreipti asmenybės ugdymo ir kūrybinio impulso linkme. Taip inteligentijos nukrikščionėjimo ir nuo liudies atskilimo pavojuje gimė ateitininkija. Kai nepriklausomybės laikais reikėjo tautai pasitempti ir vyti pačias pažangiausias Europos tautas, tada ateitininkijoje sukamba taipgi laiko reikalavimų pagimdytas šūkis: Pasukti Lietuvos laikrodį 100 metų pirmyn!

Aktualumo nepraranda ir šių dienų ideologinės ir kūrybinės ateitininkijos pastangos, kai tęvinyje rakinamos žmogaus dvasios prasmės laikas sukamas atgal, ne pirmyn, ir ne 100 metų, bet tūkstantmečius — tiesiog į faraoniškųjų amžių vergijas. O kai Vakarų pasaulio mokslo židiniuose ne kartą šiandien vyrauja nuotaikos, panašios į anų laikų Rusijos universitetų, tai iševijęs ateitininkija jau savo istorinėje patirtyje randa atsakymą ir gaires ką ir kaip tokiu atveju daryti, kad laisvojo žmogaus ir laisvosios tautos ateitis būtų statoma ant krikščioniškosios moralės pagrindų, o ne ant utopinių mados vėjų.

Grąžiu to pavyzdžiui yra už savaitės prasidedanti ateitininkijos jubiliejinė stovykla. Nežiūrint visais trimtais Vakaruose trimtuojamais vadinanamojo kartų plyšio, stovykloje problemos svarstys ir kūrybingose vakarų programose dalyvaus net kelių kartų ateitininkija. Draugėje bus ir Voronežo laikų veteranai, ir gyviausiai besireiškiantys, jau čia subrendę, draugai, ir skaičiumi bei judrumu nepralenkiami studentai, ir besiskleidžiančia jaunatve žydintys moksleiviai. Kai gyva idėja ir aiškus tikslas žmones jungia, tai

RIMVYDAS ŠLIAŽAS

Skaitydami Böllio veikalus, greitai pastebėjome, kad Böll daug rašo apie katalikų tikėjimą ir jo sąžinės problemas. Nėra abejonių, kad jis yra katalikas rašytojas, katalikas savo kilme, savo tikėjimu ir savo krikščioniška perspektyva į gyvenimą. Tačiau faktas, kad jis yra viso pasaulio ir visos Vokietijos, katalikiškos ir evangeliškos, kapitalistinės ir komunistinės, rašytojas. Nobelio premija pabrėžė šį faktą. Tai verčia susimąstyti ir paklausti: kaip Böll užsipelnė tokio plataus dėmesio. Juk iki šiol katalikas rašytojas kurdavo tik saviesiems. Katalikiška literatūra vadinavome tik tokią, kuri gražiai parodydavo mūsų tikėjimo tiesas, kaip gera būti kataliku, o jeigu taip gera ir nebūdavo, tai kenčiančio žemėje laukė užsitarnautas pelnas danguje. Tokių pamokslų nerasime pas Böll, atvirkščiai, Böll padarė galą šiai "krikščioniškai" literatūrai ir vietoj jos rašo apie vienišus žmones gyvenime, kurie priekaištauja žmoniškumui ir tikėjimui ir kuriame jie išduoti visų: draugų, visuomenės, Bažnyčios. Taigi nenustebkime, kad ir patiems katalikams Böll neaiškus. Vokietijos katalikuose yra nuomonių, kad Böll jau seniai ekskomunikuotas ar bent turėtų būti ekskomunikuotas. Clevelando "Dirvoje" Nobelio premijos proga buvo maždaug parašyta, kad Böll yra komunistas. Galima saugiai teigti, kad Böll yra kontroversiškas rašytojas ir todėl dėl savo maištingumo tikras dabartinės Vokietijos rašytojų kartos narys.

Kas būdinga šiai kartai? Iš tikro tai sunkus klausimas, nes ir patys rašytojai negali apibūdinti jiems bendros perspektyvos vieno vardiškio visai kartai. Aišku, kad dingio iš dabartinės literatūros ryškūs tipai, herojai, nebėra tokie kaip Parcivalis, Don Kichotas, Faustas. Dingio didingų ideologijų problemos. Ir gal tai išėjo į gera, nes anksčiau žmogaus aprašyme buvo gal per daug įvelta ideologijos, ir to išdavoje atvaizduotas charakteris kabėjo daugiau debesyse negu

jungia juos visą gyvenimą visose kartose.

Ir pabaigai tebūna užsklanda iš pirmojo bolševikmečio. Kai 1940-1941 metų Vilniaus universitetui studentai ar studentės nuėidavome laikyti egzaminų pas prof. V. Krėvę - Mickevičių, tai kambarelyje tarp keturių akių jis vis paklausdavo, kokios esame korporacijos. Lyg ir išsigandavome ir sakydavome, kad katalikų nepriklausom, nes visos buvusios studentų draugijos bei korporacijos sovietų valdžios yra uždarytos. Tada profesorius, studento įskaiti knygelėje pamatęs, kad egzaminuojamasis nėra pirmametis, klausdavo toliau: o kokioj buvai anksčiau? Ir jei klausiamasis atsakydavo, kad anksčiau priklausęs vienokiam ar kitokiam ateitininkų sambūriui, profesorius kažkaip

Heinrich Boell ir katalikybė

Žvilgsnis į Nobelio premijos laureato santykį su religija

Heinrich Boell, žymus šių dienų Vakarų Vokietijos rašytojas, 1972 metų garsiosios Nobelio literatūros premijos laureatas.

stovėjo ant žemės. Tokioje literatūroje, kuri rodo dirbtinį pasaulį, vadovavimasis kuria nors ideologija ir religija galėjo padėti išspręsti gyvenimo ar sielos problemas. Tik moderniam rašytojui, išgyvenusiam nacizmo ir karo terorą, pokario fizinį skurdą ir dabartinės sutechnologizuotos materialistinės visuomenės dvasinį skurdą, sunku rasti įtikinančias ideologijas, nes ideologija yra totali sistema, kuri nurodo, kaip harmonizuoti prieštaravimus gyvenime ar visuomenėje. Ji reikalauja sau tiesos ir valdymo monopolio ir ji yra susikūrusi žmogaus atvaizdą, koks idealus žmogus turi būti.

Praeities patirtis įspėja dabartinius rašytojus neiti tuo keliu. Nes sistemos, kurios stato

pasikeisdamo ir imdavo labai karštai įtikinėti, kone prašyti, kad studentas savo dvasioje ir toliau tokiu liktu. Anie jo įtaigojimai beveik visada baigdavosi tokiu tvirtinimu: atsimink, kad katalikybė Lietuvą jau kartą yra išgelbėjusi, tik ji viena ir dabar tegalės Lietuvą išgelbėti.

Lig tol žinomo kaip labiau liberalaus, net kairaus profesoriaus tokie žodžiai tada mums buvo gana sunkiai suprantami ir savo tarpe įvairiai komentuojami. Kad didysis mūsų rašytojas tada kalbėjo tiesą, šiandien akivaizdžiai liudija katalikiškos Lietuvos atsparumas ir "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" puslapiai. Jubiliejinę stovyklon susirenkanti Ateitininkija eina tuo pačiu keliu. Ir, Dieve, duok jai stiprybės ištesėti.

idealius pavyzdžius gyvam žmogui, elgėsi ir elgiasi žiauriai su tikru, gyvu žmogumi, jos sustabdo jo klestėjimą ir suvaržo jo laisvę. Skaudūs patyrimai su sena visuomenės santvarka nežadina pasitikėjimo dabartine. Taigi ideologijos ar religinės sistemos nedomina dabartinių rašytojų.

Nusigręžimas rašytojų nuo ideologijų kyla gal iš geresnio estetikos supratimo. Vis dėlto rašytojas atvaizduoja charakterius, asmenis ir mėgina įkvėpti jiems gyvybę, išryškindamas jų išgyvenimus bei mintis. Konfliktai kyla iš asmens, pvz. susidūrimo vaizduotės su tikrove arba individo su visuomene. Toks gyvenimo analizės būdas, tikrovės tyrinėjimo būdas, savo pagrinde yra skirtingas nuo filosofijos, teologijos ar etikos metodų, nes šie ieško bendrų taisyklių, apibendrinimų ir abstrakcijų.

Dabartinis rašytojas iš vienos pusės nori pašalinti praeities pavojus, sutriuškindamas savo kūryboje tuos senus stabus, tuos idealius modelius, kuriais žmogus turėtų sektis. Tokie charakteriai pavertiami beveik į karikatūrą, parodomas jų visas dvasinis, moralinis ir kalbinis skurdas. (Pas Böll galintys su mažu žodynu). Tokie stabai vokiečiui dar iš netolimos praeities yra prūsas, tas atskiesto humanizmo su militaristišku priedėliu mišinys; vėliau nacių, vėl atskiesto humanizmo ir naujojo barbarizmo, pagonybės mišinys, o dabar atskiesto humanizmo ir veidmainiško Vakarų krikščioniškumo mišinys.

Taigi, dabartinėje vokiečių li-

asmenišką patyrimą tvirtina, kad karas nėra pateisinamas, nes tik nekaltieji žūsta. Išvadoje, kaltieji, naciai, išliko gyvi, tik jie dabar pilnai įsitikinę demokratiai ar katalikai ir geri manedžeriai bei politikai. Böll neabejoja jų rimtumu, bet vis vien tokių nemėgsta. Organizuo-tą katalikiją Böll laiko taipgi kalta dėl nacizmo įsigalėjimo: katalikų partijos padėjo Hitleriui sudaryti konkordatą su Vatikanu, tuo suteikdami jam tarptautinį prestižą. Katalikų partijos balsavo už įstatymą, kuris suteikė Hitleriui diktatoriaus galias. Reiškia, ir katalikų politikieriai, ir Bažnyčia kapituliuavo prieš nacių. Böll nepriima pasiteisinimų, kad neva buvo taipgi ir rezistencijos, nes jeigu jos ir buvo, tai ji buvo tik privačių asmenų, jų idealų ir drasos žygiai. Vyskupai tylėjo. Böll pasakoja nuotykių iš savo gyvenimo, kai buvo imamas į nacių kariuomenę. Prieš išeidamas, nuėjo į rekolekcijas būsiniams katalikams kareiviams. Kunigas ten kalbėjo apie nuodėmę, bet tik seksualinėj srity. Kitos nuodėmės lyg negalėjo būti. Nė žodžio apie nacizmo moraliskumą, antisemitizmo moraliskumą ar apie galimą konfliktą tarp kareivio sąžinės ir karininko įsakymo. Dar juokingiau, bažnyčiose buvo meldžiamasi už Vokietijos pergalę, kai tų pačių kunigų konfratrai buvo žudomi koncentracijos stovyklose už savo tikėjimą.

Romane "Billiardai pusę dešimtų" vieno turtingo ir garsaus vienuolio nariai pradėjo švęsti nacių įsiūlytas pagoniškas šventes, kurdami lauzus ir dainuodami naciškas dainas. Per paskutinę karo dieną sūnus to architekto, kuris buvo pastatęs vienuolyną, būdamas karininku, susprogdina šį vienuolyną, keršydamas vienuoliams ir norėdamas palikti paminklą nekaltoms nacizmo aukoms.

Dabartis įrodo Bölliui, kad nei katalikai, nei Vokietija neišmoko istorijos pamokos. Kritikams, kurie jį kaltina, kad rašytojas per griežtas, Böll atsako: "Ne rašytojas užnuodija žemę, jis randa ją jau užnuodytą".

Kokius nuodus mato Böll taip gražiai atsisatančioj ir turtingoj Vokietijoje? Tai rūpestis materialinėmis gėrybėmis ir jų gaminimu bei apyvarta, kada visa tai pasidarė svarbiausiu tautos uždaviniu. Pagal tokią filosofiją žmogaus vertė glūdi tame, kokią rolę jis atlieka ekonominiame procese. Logiška tai reikėtų, jog kas daugiau pagamina ir suvartoja, tas yra vertingesnis visuomenės narys. Žmogaus materialinis pasisekimas čia sudaro jo vertę. Taigi žmogus raginamas pralenkti, nugalėti kitus, tapti vilku ir pulti savo artimą. Tokia žmogaus definicija pagal rinkos įstatymus atsiskleidė Bölliui vienoje reklamoje, kurią jis matė televizijoje. Ten trumpai klausytojui išdrožė: "Jeigu ką turi, tai ir esi kas nors." Turtas čia sudaro žmogaus vertę. Nestabintas Böll klausia, kodėl dvasiški, kuri Vokietijoje turi gan daug politinės ir ekonomi-

(Nukelta į 4 pusl.)

(Atkelta iš 1 psl.)

nės įtakos, neprotestuoja prieš tokį memorolumą. O bažnytinis autoritetas tylėjimas ar net pritaikymas yra įrodymas, kad rinkos dėsniams išstūmė moralės dėsnius, kad mašina užkariavo žmogaus gyvenimą totaliai.

Pagrindinis rinkos dėsnis yra padaryti pelną, todėl gaminami tik produktai, kurie parsiduoda. Viskas vertinama iš to taško. Viskas gaminama pardavimui. Böll vadina tokią moralę prosti-tucių morale, kuri iš tikro pavojingesnė negu tikroji prosti-tucija, nes niekas neverčia eiti pas prostitutes, o nuo visuomenės įstatymais paremtos santvarkos nėra pabėgimo. Tokio principo išdavoje visos gyvenimo sritys pavergtos bizniui, viskas išverčiama į biznio terminologiją. Vokietija, išlaisvinta iš nacizmo, pakliuvo į naują totalitarinę vergiją. Žmogus išlygintas, niveliuotas, praradęs savo žmoniškumą ir santykį su artimu. Net tas mažas privatumo ir meilės kampelis, šeima, jau yra įkinkytas į rinkos patenkimą. Valstybė, užuot susirūpinusi žmogumi, virto visagale biurokratija, tarnaujanti naujam stabui: jos įstatymai turi vieną tikslą: apsaugoti turtą ir sąlygas, kad turtas dar padidėtų.

Kaip tokie visuomenės įstatymai gali susikirsti su aukštesniais žmoniškumo moralės įstatymais, rodo vienas Böllio romanas "Gruppenbild mit Dame". Jame romano herojė, moteris, tikra šventoji, kurios pasaulis nepažino ir net šmeižė, gyvena dabartinėje Vokietijoje su šios visuomenės naujais vergais, — vadinamais svečiais darbininkais. Tai svetimšaliai iš vargingų Europos kraštų, čia atlieka darbus, kurių vokiečiai nebūtinai upo dirbti. Savo socialine pozicija Vokietijoje anie svetimšaliai gal prilygsta Amerikos negrams. Kadangi augančioje Vokietijoje žemės plotai neauga, o žmonės daugėja, tai spekuliacija žemės sklypais yra pelninga. Žemės savininkai tad nusprendžia išvaryti aną moterį ir jos globojamus svetimtaučius iš butų, nes savininkai padarys geresnį pelną, spekuliuodami sklypu, kuriame tie butai buvo pastatyti. Ir tai galima įvykdyti, nes joks įstatymas nedraudžia jiems daryti su savo nuosavybe, ką jie tik nori. Tie patys įstatymai tačiau nieko nesako, kas atsitiks su tais, kurie bus išvaryti, kur jie prisiglaus, kai butai brangūs ir jų visur trūksta.

Böll mato savo pareigą demaskuoti šios naujos moralės pavojus žmogui ir parodyti kaltuosius. Jis mėgina pažadinti vokiečių iš apnūdimo, pasitenkinimo, indiferencijos, ypačiai iš to jam taip seniai jau kalamo paklusnumo ir pasidavimo autoritetui. Taip demaskuojant, lieka tik nuogumas. Vakarų pasaulis Böll knygoje parodo savo materializmą, ir nieko neliečia iš tos pretenzijos frazės, kad Vakarai krikščioniški. Böll piktina šaipymasis Vakaruose iš rytiečių komunistų puritonizmo, vis akcentuojant, kokie mes, Vakarai, pažangūs, laisvi ir kokie anie atsilikę ir nuobodūs. Böll prisimena palydėjęs apsilankiusią jauną rusaitę per Vokietijos miestą ir parodęs jai pornografijos krautuvės langą su tipiniais paveikslais. Rusaitė pasišlykštėjo, ne dėl savo puritoniškos moralės, bet dėl to žmogaus nuvertinimo, kuris atsispindėjo šiuose paveiksluose. Kas liečia moralės reikalus, krikščioniškieji Vakarai neturi kuo didžiulotis.

Tokiam Vakarų sumaterialėjimui lieka nepatenkinti pagrindiniai žmogaus fiziniai ir moraliniai reikalavimai, ieškant maisto sielai, tiesos žodžio, sakramentų ir duonos. Tačiau iš Bažnyčios pusės šis alkis retai

patenkinamas, nes Bažnyčia pati mėgina prisitaikyti prie modernaus pasaulio. Užuot atsiminusi savo tikrąją rolę teikti duonos ir žodžio, ji visais būdais nori tapti moksliska, sociologiška, vadinasi, nori palikti jai paskirtos moralės, sielos sritį.

Šis moralės srities apleidimas jau rodo blogas pasekmes. Morale praktiškai sustojo prie 10 isakymų, kuriuos prieš keletą tūkstančių metų priėmė dykumose klajojant ir gyvulus gananti tauta. Nuodėmė, atžaila ir pasikeitimas taikomas tik individui, įmanomi tik individui sąžinė. Dar, giliau pažvelgus, paaiškėja, kad katalikams nuodėmė egzistuoja tik kone vien seksualinėje srityje. Taigi, kaip susidoroti su komplikuotos dabartinės visuomenės problemomis? Pagal Bažnyčią, visos kapitalistinės visuomenės nusikaltimai kaip ir nelaukiami nuodėmė, šiandieninės visuomenės struktūra nebetraktuojama kaip piktas. Užuot kėlusį protesto balsą, Bažnyčia prisitaiko prie modernios visuomenės, tampa viena iš jos institucijų, jos biznio dalimi.

Böllį giliai išgąsdino vienas leidinys, kuriame, lyginant didžiuosius pasaulio biznius, Vatikanas susilaukė maždaug tokio pat gero įvertinimo kaip ir Standard Oil. Kitas pavyzdys — Kölno kardinolo Frings ganytojiškas laiškas savo avelėms, kuriame jis ragina tikinčiuosius, ypač darbininkus, pirkti biznio akcijas, tapti savininkais, nes tuo jie sustiprins visuomenę, taps jos pilniais nariais, pakils joje socialiniai ir gerai aprūpins savo šeimas. Böll klausia, ar kardinolas manęs, jog darbininkija jau užmiršo, kad du kartus jų gyvenime infliacija sunaikino visas santaupas. Juk turi būt nemoralė tokia situacija, kurioje vien turtas įgalina vargšą kilti visuomenėj. Katalikų šven-

Heinrich Böll buitinėje gyvenimo kasdienybėje.

Heinrich Böll ir katalikybė

tiעי daugiausia nebuvo turtingi. Ar apilai tikrai religingas žmogus būtų naudingas bizniui? Böll čia teigia, kad Bažnyčia atsisakė neturto idealo ir pati nežinanti, ką daugiau su neturtingais daryti, tenkindamasi pastangomis paversti juos mažais kapitalistais. Böll pastebėjo, kad katalikai teologi, rašydami apie darbininkiją ir jų dvasines problemas, pradėjo naudoti sociologų terminologiją, tad jie mato darbininką tik iš mokslinės, materialistinės perspektyvos. Šv. Pranciškus Asyzičio pavyzdys, jo įtaka ir mūsų laikams turėtų parodyti, kad neturtas yra tikrasis krikščioniškos idealas, kad tik žodžių ir darbų sutapimas Bažnyčios veiksmuose įtikins, nes šv. Pranciškus emė viską pažodžiui, ypač neturto idealą. Numetęs visas asmeniškias ambicijas ir politikavimą, jis tapo tikra jėga Bažnyčios atsinaujinime.

Kitą pavojų Böll mato Bažnyčios politikavime. Politika reiškia jam kasdieninį pragmatizmą: galios ir galiybų derinimą. Vokietijos nelaimė, katalikų Bažnyčia čia susidėjo su viena partija — krikščionimis demokratais, nes sutapo politiniai ir ekonominiai interesai. Visa bėda, kad politinis katalikiškumas yra konservatyvus ir nepripažęs prie respublikinės santvarkos. Respublika katalikai dar vis reiskia daugiau anarchizmą. Vėl Bažnyčia pavojuje, nusilenkdama pasauliui, prarasti savo tikrą paskirtį: būti ramačiu ir vadu žmogui. Böll

atvaizduoti kunigų ir vyskupų charakteriai parodo šį pavojingą Bažnyčios supolitiniimą. Karjera Bažnyčioje daro tik kuniagai, moką politikuoti ir prisitaikyti. Jų aukščiausias idealas nėra pažodinis religinių tiesų išpažinimas, bet diplomatiškumas, prisitaikymas, viskas leis-tinas, kol geras skonis nepažeidžiamas. Estetikos norma viršija moralės normas. Vyskupai yra aiškūs valdančios klasės atstovai "Klounė" vyskupas visa

prostitutes. Vienas pralotas "Klounė" klausia po kiekvieno pamoklo: "Ar patikau?" Bėda, kad svarūs, nudalinti žodžiai neįtikina. Jeigu koks varguolis darbininkas ar kumetis atsiliksiam kuriam nors Europos krašte pradėtų galvoti, jis taptų marksistu. Tik veiksmai, piltnas idealų ir veiksnių sutapimas, įtikina jį. Patys tragiškiausi Böll romanų žmonės yra tie paprasti kunigai, kurie per dažnai kalba apie pamokslą nuo

rašys tokio pažado. Ji palieka jį ir išteka už pavyzdingo kataliko. Klounas jaučiasi apgautas, nes jis gyveno lyg vedęs, o juk pagal katalikų tiesas, moterystės sakramentą iš tikro vyras ir moteris suteikia vienas kitam. Tačiau formalumai laimi, ir klounas, paliktas vienas, grįžta žemyn psichologiniai ir ekonominiai.

Tame pačiame romane klounas atpasakoja kita atsitikimą: katalikas darbininkas gyvena su persiskyrusia moterimi, išlaikė ją ir du jos vaikus. Kunigas nebuvo patenkintas tokia padėtimi ir įtikino darbininką, kad jis gyvena nuodėmėje. Darbininkas mylėjo šią moterį, bet negalėjo gauti Bažnyčios palaiminimo. Tad metė ją. Pats pradėjo gerti, o ji, turėdama išlaikyti vaikus, tapo prostitute. Reiškia, visi buvo paaukoti abstrakčiam principui, tų principų gynėjų nežmoniškumui.

Sauksmas "Būkit žmoniški sau ir kitiems" gal geriausiai apibūdina Böll kaip rašytoją. Šis humaniškumas yra natūrali Böllio katalikybės išdava. Ši katalikybė yra įleidus giliai šaknis Böllio būde. Jis ją sėmė iš savo gimtinės, katalikiško Kölno, ir iš savo tėvo šeimos, kurio protėviai paliko Angliją, nenorėdami pakeisti savo katalikiško tikėjimo į protestantizmą. Tradiciniai Reino krašto katalikiškumas yra laisvesnis ir maistingesnis negu kitur Vokietijoje.

Buvęs kareivis ir belaisvis Böll grįžo 1945 m. į sugriuvusią Vokietiją. Gyvenant fiziniame ir dvasiniame varge, tobulai surinkuotos, didingos ideologinės sistemos buvo per daug tolimos nuo gyvenimo. Bölliui reikėjo sužinoti, kas aplamai dar liko, kas yra esmė ir kas antraeilis. Tikėjimas liko jo tvirtu centru, meilė ir religija tapo rašytojo dėmesio centru. Tik moderniam rašytojui reikėjo surasti savitą estetiką, kuri suderintų tinkamai abu elementus: jo religingumą ir jo talentą. Religija jo talentui negalėjo padėti, nes rašytojas negali vien paprasčiai kartoti katekizmą. Jis dirba su žodžiu literatūros srityje, kur stilius ir išreiškimas turi savo taisykles. Nėra krikščioniško stiliaus, yra tik rašančių krikščionių. Jeigu rašytojas to nesupranta ir pradeda savo ideologiją pavergti veikalą, veikalas tampa nemeniškas, gimsta negyvi mediniai vaikai, kurių geriausi pavyzdžiai yra socialistinio realizmo ir vadinamos "krikščioniškos" literatūros pavyzdžiai. Autoriaus moralė nepadaro veikalo įtikinančią.

Be to nereiškia, kad Böll skelbia menas menui filosofiją. Rašytojas turi ką nors pasakyti savo laikui. Žmogus reikalauja sakramentų: duonos, žodžio, meilės, žmoniško gyvenimo. Atkreipkim dėmesį, ką sakramentas reiškia Bölliui. Tai aprūpinimas kūno ir sielos. Žmogus ieško įpareigojančios, nedalomos tiesos. Tačiau tie, kurie turėtų suteikti tas dovanas, valgydina išalkusį vien politiką.

Technologija, rinkos interesai grasina mus nužmoginti. Ir čia rašytojo uždavinys: sąžiningai registruoti, ką dabartinė visuomenė atmeta, iškraipinė, išmeta ir sąšlavyną. Surinkęs tas tikrovės detales, rašytojas atskiria tai, kas atsitinka laike, nuo to, kas yra tikra, tai reiškia, jog suteikia paviršutiniškam, statiškam tikrovės paviršiumi katalikų ratelio įtakoje mergina pradeda jaustis kalta: ji reikalauja iš klouno bažnytinį apeli-gy ir raštiško pasidėjimo, kad vaikai bus auklėjami katalikiškai. Tame raštiškame pažadė klounas mato jo asmens išprie-vartavimą, nors jis žada palikti žmonai pilną laisvę auklėti vaikus kaip ji norės, bet jis nepa-

kuris nekaltai gražiai apie tuštybes arba seka laiko vėjais. Böll sako: "Tik jeigu rašytojas estetika sutaps su jo morale, tada jam visai nebereikės galvoti apie savo moralę, kadangi jis pilnai pasitikės savo balsu". Kaip svarbi katalikybė Böllio balse, parodo kitas sakiny: "Kažin ar kada nors kas nors supras, kad gali būti kataliku taip, kaip negras yra negru?"

Toks 'anima naturaliter catolica' ir yra Böll. Tik iš gilaus religingumo, iš fakto, kad jis su-pranta pagrindines religijos tiesas pažodžiui, galime išsiaiškinti jo kritikos aštrumą. Tuo jis

primena kitą kataliką, prancūzų Leon Bloy, kuris buvo Bölliui il-gą laiką pavyzdys ir įkvėpimas. Tačiau 1942 m. Böll skaitė, ką Bloy pasakė pirmo pasaulinio karo metu, kai jis buvo pain-formuotas, jog vokiečiai pradė-jo mirti badu. Bloy komentavo: "Tegul jie visi nudvesia". Böll turėjo pagalvoti, kada jo paties tėvai beveik numirė badu anais laikais ir kada 1942 m. jo šei-mai vėl grėsė mirtis koline nuo bombardavimų. Böll yra katali-kas, bet be vokiško šovinizmo, išvis be jokio fanatizmo. Nors Böll ir buvo pareiškęs, kad Vo-

(Nukelta į 4 psl.)

Tel. PR 6-3229
DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akuserija ir moterų Ginecologinė Chirurgija
6440 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
9007 W. 83 Pl., Justice, Ill. 500-0500
Pirmia ligoninė pagal susitarimą. Jei netalpieja, skambinti 374-5012

DR. VL. BLAZYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Ave.
Val. pirm., antr., ir ketvirtad. 9 iki 12 val. vakaro.
Seštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2288
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet.
antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitaru.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2708 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 6-6000
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Emocijinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6440 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Resid. tel. — GR 6-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei netalpieja, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5883
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akis Ligos
3907 West 106rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 6-2220
DR. JANINA JAKSEVICIUS
J O K S A
VAIKŲ LIGOS
2008 West 63rd Street
Pirmad. antrad., ketvirtad., ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-0000 Rez. GA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3044 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
439-4441 — LO 1-4605
Jei netalpieja, 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai
2408 W. NORTH AVENUE
5214 N. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Viel telefonai 652-1351
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitaru.

DR. TERESĖ KAZLAUSKAS
VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
8785 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Tel. 340-0887
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4156
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį
Šeštadienis 12 ir 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1813
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. d. 6-8 val. vak. Seštad. 12-2 val. p. p. trečiad. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7150 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryt. iki 1 val. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1165
Rezid. telef. 239-2919.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9601
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(11-08 ir Campbell Ave. kampa) Val. pirmad., antrad., ketv. ir penkt. Nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitaru.

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba Lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5146
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
Valandos pagal susitarimą. Jei netalpieja, skambinti: MI 2-0001.
Tel. — BE 3-5883
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akis Ligos
3907 West 106rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 6-6000
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Emocijinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6440 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Resid. tel. — GR 6-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei netalpieja, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5883
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akis Ligos
3907 West 106rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 6-2220
DR. JANINA JAKSEVICIUS
J O K S A
VAIKŲ LIGOS
2008 West 63rd Street
Pirmad. antrad., ketvirtad., ir penktad. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 val. vak. Seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-0000 Rez. GA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3044 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS
439-4441 — LO 1-4605
Jei netalpieja, 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai
2408 W. NORTH AVENUE
5214 N. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Viel telefonai 652-1351
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitaru.

Perskaite "Drauga", duokite jį kitiems.

Aleksandras Marčiulionis

Paskutinė vakarienė (bronzos). Nuotr. V. Noreikos

E. A. Marčiulionių ir P. Kaupo paroda

Jau kelinti metai Putnamo seselių sodyboje, lietuvių susitarimo švenčių proga, ruošiamos dailininkų parodos. Šmet buvo pakviesti tikągiškiai Eleonora ir Aleksandras Marčiulioniai ir Povilas Kaupas. Viso buvo atvežta šešiasdešimt darbų, eksponuota Adomo Galdiko galerijoje ir atidaryta pirmąsias vasarotojams liepos 23-čios vakare. Čia dedame parodos apibūdinamąjį žodį. Red.

Dailės parodos paprastai rengiamos didesniuose centruose. Šiuo kartu turime kitą sveikintiną reiškinį — paroda atkeliauja iš didmiesčio į kaimą. Ji nėra gausi darbais, bet turtinga, nes jai atstovauja trys žanrai — keramika, skulptūra ir tapyba. Pastaroji mums labiau įprasta, dažniau sutinkama parodose ir tautiečių salonuose. Pirmosios dvi, tartum aristokratinis menas, mažiau turi kūrėjų, ir jų kūrybos kelias palyginti sunkesnis vien dėl techniško įkūnijimo.

Keramikė Eleonora ir skulptorius Aleksandras Marčiulioniai, baigę Kauno dailės mokyklą, pradėjo stipriai reikštis dar nepriklausomybės laikais. Pasitraukę iš Lietuvos, abu profesoriavo Faikomosios dailės mokykloje Ereburge, Vokietijoje. Į dėdės Sango žemę atvyko ne tiesiai, kaip kiti, bet per Australiją, ir įsikūrė Chicagoje. Jų darbai dėl to išsklaidyti trijuose kontinentuose.

Marčiulionienė, kurios darbu čia matome daugiausia, yra produktinga, originali, lakios fantazijos ir subtilių bei švelnių nuotaikų kūrėja. Viskas, ką ji daro, yra išbaigta kompoziciškai, spalviškai, techniškai. Ypač įsidėmėtinas jos didelis skonis formai ir spalvai. Reikia geros šviesos, dar geresnių akių, kad matytum, kiek ten sudėta spalvų ir glazūrinų atspalvių. Rodos, jie sukaupti iš mūsų pievų, ežerų, audinių, saulėleidžių ir saulėtekio. O jos siužetai tartum paimti iš gėlynų, akvariumų, paukštynu, arba iš kažkokios fantastiškos butaforijos. Tai jos gėlės, žuvis, paukščiai, lėlės, lėkštės, žvakidės, vazos.

Čikagiškiai, kurie lanko lietuvių marijonų ir jėzuitų koplyčias, pažįsta dar vieną siužetinį jos pasaulį — kryžiaus kelius. Nesu pastebėjęs, kad jie būtų buvę plačiau aptarti mūsų meno žinovų, o verti, nes ten, man regis, sudėta ne tik daug talento, bet ir religinės mūsų liaudies meno išraiškos, perkurtos, išgyventos, išplavintos nepaprastu turtingumu.

Šioj parodoj vieni gražiausių jos darbų yra lietuviškosios Madonos, kurių ji atsivežė ketverta, o penktoji buvo atkeliavusi anksčiau kaip autorės dovana seselėms. Jau prieš 15 metų buvo pastebėta tarp geriausių jos darbų ypač du — Dangaus karalienė ir Gegužės madona. Kas per grožis tų Madonų, koks spalvingumas, plastiškumas, išraiška! Tik pažvelkit į apdarus, įsižiūrėkit į veidus, rankas, Kūdikio pozicijas.

Kiek daug jausmo, minties, plastinio žaismo tame Motinos ir Kūdikio santykių. Tai lietuviško liaudiško ir kartu kultivuo to baroko Madonos, kurios galėtų rasti vietą lygiai lietuviškose bažnyčiose bei koplyčiose ir šeimų salonuose.

Antrasis parodos dalyvis Aleksandras Marčiulionis 16 metų dirba kaip skulptorius ir projektuotojas bažnyčių dekoravimo kompanijoje, Chicagoje. Neatitilsta ir nuo savo asmeninio molio, vario ir majolikos. Ne tas darbas kompanijoje apsprendė, kad didžioji jo darbų dalis yra religinės — biblinės tematikos. Jau Lietuvoj ir Vokietijoje buvo žinomi jo Priskelimas, Malda (klūpantis Kristus Alyvų darželyje), Nuo kryžiaus nuėmimas — visi trys gipso darbai. Nežinau kada buvo sukurtas jo Adomas ir Ieva. Chicagoje, lietuvių jėzuitų koplyčioje, yra labai įspūdingas jo darbas (šoniniame altoriuje) Kristus dauginą duoną ir žuvį. Šioj parodoj išstatyti trys bronzos darbai — Paskutinė vakarienė, Mozė tyruose ir Žuvis ir duona.

Isižiūrėkit į Paskutinės vakarienės veidus. Jie užskrieti tik brėžiais, o kiekvienas kalba savita ekstaze ir visi smelkiasi į centrini Kristaus veidą. Kažkoks kaktakombinio meno įspūdis, kažkas iš pirminės krikščionybės. Tai bent sugebėjimas perduoti

ekstazę, rimtį ir koncentraciją pačių dailininkų grupė, pradėjusi ieškoti lietuviškos religinio meno išraiškos. Yra dvi jo Pietos. Naujaušioji labai lietuviška įsiraikš priemonės, rimtį ir stiprų išraiškumą.

Marčiulionio "ikonografijoj" dar minėtini Šv. Kazimieras, darytas vokiečių okupacijos metais — kazimierinio vaju su metu, kada buvo sudaryta vienuolika jau-

Eleonora Marčiulionienė Madona (keramika). Nuotr. V. Noreikos

nu dailininkų grupė, pradėjusi ieškoti lietuviškos religinio meno išraiškos. Yra dvi jo Pietos. Naujaušioji labai lietuviška įsiraikš priemonės, rimtį ir stiprų išraiškumą.

Antroji Marčiulionio darbų grupė siužetiškai liečia žmogų, jo tragiką, transformacijoj žaismą. Lyg rishamoji grandis iš pirmų-

jū i antruosius yra du jo darbai: Pelikanas — prisikėlimo iš pelenų simbolis ir lietuviškasis Gerasis aitvaras. Pelikaniškon temon skulptorius neriasi dviem naujais darbais, skirtais Romui Kalantai. Mūsų parodoje matome Kalantą II, lyg paminklą, kuriame švyti liepsnos, o iš jų ky-la baltas taikos balandis su šakele snape. Darbas didelis, dekoratyvus, išraiškus, darytas majolikoj, labai spalvingas, prašosi eksponuojamas, komponuojant didesnėj salėj.

Prie žmogaus tematikos skirtini: Filosofai —trys vyrų galvos ir Pabaltijj simbolizuojančios trys moteriškos figūros, žinomos Sokėjų vardu; dvi sugludusios — subėgusios figūros — Nemunas ir Neris ties Kaunu; Metalėjantis žmogus — balta galva vario fone. Derlius — žmogiška figūra, išreiškianti žemišką džiaugsmą ir vitališkumą pertekliu.

Visuose minėtuose darbuose mūsų skulptorius pasirodo stipria savo stilizacija, vidine dinamika, koncentruota išraiška ir suprantinta forma. Parodoj matome ir kito stiliaus darbų — Dvejetas, Muzikantai, Paukščiai, Kudirkos šuolis į laisvę. Autorius juos laiko bandymais — noru "kitaip pažaišti".

Tretysis parodos dalyvis Povilas Kaupas —tapytojas, peizažistas ir portretistas, čia matomas dešimčia savo akvarelinių darbų, darytų labai igudusiu, lengva ranka, sultingu koloritu. Visi jie iš gyvos ir vietinės — šio krašto gamtos. Kai kurie, galimas dalykas, kaip jam įprasta, taps aliejinių dažų ir didelio formato paveikslais. Sprendžiant iš šių akvarelių, jo darbo technika yra, sakytume, strichinė, mažais potėpiais, kai kur paliekant vietų, visai nepaliestų teptuko. Tai sukuria lengvumą, detalumą, natūralumą. Kaupas gamtos nedramatina ir nepoetina. Jis atrenka, išskiria iš visumos ryškėsius vaizdus ir juos perspalvina savu individualiu būdu.

Tokį turime lobį, atkeliavusį iš toli, kartu su dviem autoriais. (Gaila, neatvyko tretytis —Kaupas). Sveikiname juos ir džiaugiamės, kad lobina mūsų dailės aruodus.

Stasys Yla

Vladas Šlaitas

PATAISYK MANE!

Viešpatie,
pataisyk mane!
Duok, kad daugiau nebebūčiau liūdesio ir
nusiminimo sėjikas.

Saugok mane nuo manęs paties ir nuo pikto
kursai slepiasi mano širdy.
Išvaduok mane iš mano palaidai praleisto gyvenimo
pasekmių,

idant daugiau jos manęs nebenuodytų
ir nebenuodytų tų,
su kuriais man tenka dažniau ar rečiau susitikti arba
bendrauti.

PRISIMINIMUOSE

Nėra nieko,
ko ko negalėtų laikas išlyginti.
Net ir tave,
mano meile,
laikas baigia užlyginti.

Kartais tu man pasirodai dangaus akvarelėje,
kaip šviesus debesėlis,
bet čia pat tave vėjo teptukas lengvai užlygina,
ir daugiau jau tavęs nebėlieka prisiminimuose.

IS "ZOLES MONOLOGO"

Nesu egiptietė,
tačiau meldžiuosi saulei.
Aš esu tikrai paprasta ir laukinė žolė.
Vakare aš ilgai svajoju, pakol užmiegu,
ir užmigusi aš sapnuoju auksinę saulę.

VANDENS ŽOLĖ

Nuolat turi kovoti su vienatve ir liūdesiu,
nes liūdesys,
kaip vandens žolė,
nuolat limpa prie mano kūno.
Kas gi yra mano siela ir mano kūnas?
Tai mišinys dangaus meilės
ir žemiškos meilės,
kuri traukia mane,
kaip žolė,
apkabinusi kūną.
Taipgi nuolat turi kovoti patsai su savim,
nes nenoriu būti
panašus į Ispanijos šventosios Teresės velnią,
kuriis nieko nemylė,
nes jo širdy,
kaip sausoj kempinėj,
nėra nei meilės, nei užuojautos
niekam niekam šiame visame plačiame pasaulyje.

(Iš spaudai ruošiamo devinto eilė. rinkinio LYJANT)

Lopšinės prie socialistinio realizmo lopšio

JURGIS GLIAUDA

Rašyti "lenininiai" komunistinio režimo kraštuose reikią rašymą pagal įteisintą socialistinio realizmo metodą. Tai sena istorijėlė ir vargu ar vertėtų vėl ją perkramtyti kartą ir kitą. Mūsų rašto žmonės gana gerai įsivaino tą metodą ir, reikia tikėtis vilniškė "Vaga" nebeturi jau daug darbo skirti pelus nuo grūdų. Jei-gu kadaise V. Mykolaičio - Putino "Sukilėlius" reikėjo visai kirpti ir derinti, tai J. Avyžiaus "Sodybų tušėjimo metas" praeina pavyzdinai ir sulaukia milijoninio tiražo rusiškame vertime. Visa plejada jaunesniųjų, kuriuos sutinkame "Pergalėje", pasižymi įdomiais svyravimais, atrodo, tyčiomis netramdomais, kurie su generaline socialistinio realizmo linija tai droviai prasišlenkia, tai vėl sužeri ortodoksiškai "lenininii" braižu. Ir šaunios prancūzaitės F. Sagan vertimas toje pat "Pergalėje" lyg ir pagundė kai kuriuos matyti, kad ta Paryžiaus vėjavaiškė, gyvenanti ir bestseleriki garsėjanti be socialistinio realizmo grimo, ir įdomesnė ir lengvesnė už savuosius, palinkusius po privalomo metodo našta.

Socialistinio realizmo metodas visiškai ignoruojamas kartais itin pavykusiuose poezijos veikalėliuose. Poetai, kurie nepaženkinti "pilietiškumo" stigma, dabar tapo ten tikru ryšiu su neme-luotos kūrybos atrama, su išgyvenimo tiesa poezijoje.

Šie reiškiniai, savaime aišku, nėra specifiniai lietuviški. Visa vadinamoji daugiatautinė sovietinė literatūra išgyvena kūrėjų savaimeingumo arba jų noro rašyti savaip ataką prieš socialistinio realizmo ortodoksiją. Todėl įteisinto metodo sargai, netgi ir idealistiniai puristai (esama ir tokių) turi budėti, valyti gyvenimo užmestas atnašas, rasti priimtinus kompromisus, net plėsti socialistinio realizmo rėmus. Taip atsirado "žanrų nepriklausomumo teorija", "stilistinio savaimeingumo prielaidos", kurios įnešė tam tikrą liberalizmą į vis stingstantį socrealistinį masyvą.

Ir šio rašinio užduotis šiek tiek susisiekti su keliais istorijon įsigimaisiais faktais ir mūsų dienų epizodu parodyti, jog socialistinio realizmo teorija ir rašymo metodas nuolatos gairinami gyvenimo vėju, nuolatos reikalingi

padarymu, parėmimu, švarinimo ir šlavimo. Tada imama svaidytis dirambais "tikrajam socialistiniam realizmui", niūniuoti jam lopšines, įtaigoti tikėjimą, kad kūdikėlis lopšyje užaugs didžmogiu.

Pirmieji socialistinio realizmo daigai buvo įrežti 1925 metais birželio 18 dieną Centrinio visosios partijos komiteto rezolucijoje "Apie partijos politiką dailiosios literatūros srity".

Bet pačios pirmosios tos teorijos kregždės buvo senieji Lenino pareiškimai, kad meninis veikimas negali būti bepartinis. 1905 metais pasirodė Lenino brošiūra: "Partinė organizacija ir partinė literatūra". Kaip tik šioje brošiūroje niekas nepastebėjo pavojų ir grėsmių ateičiai. Atrodė, viskas gali būti priimtina kūrybos sąlygomis laisvoje visuomenėje. Prielaidos buvo tarfaretinės, neoriginalios, savaime suprantamos. Kiekvienas kūrybos žmogus vysto ir vykdo savo kūryboje savą pasaulėžiūrą ir gyvenimo

sampratą. Kūrybos žmogus žiūri į gyvenimo procesą visoje jo platybėje savo akimis. Leninas siūlė tada dar kitų neišsifruotas prielaidas, remdamas jas jo revizuota marksistine teorija, kurioje buvo dvigubas užmojis ir į politekonomiją, ir į kai kurį utopiškumą.

Ir kas tada galėtų nustebiti, kad Leninas siūlė reikšti kūryboje autorius įsitikinimus, sprendimus ir temperamentą? Ir, sakysim, autorius stebi gyvenimą pro partinius akinius — labai prašom, sėsk prie rašomos mašinėlės ir stusenk, kaip darbštus genys.

Taip anais gerais laikais buvo suprasta Lenino brošiūra apie partiškumą literatūroje.

Vėliau, po revoliucijos, Maksimas Gorkis vėjavaiškiai sveikino partiškumo principą mene. Viskas čia turėjo tam tikrą nepilno nusakymo momentą. Nebuvo sakoma, kad kitaip galvoja žmogus, kaip kad galvoja partija, bus išvaikomi, įkalinami. Tokiems nebus leista kurti. Žmogus, neišsavinęs partiškumo, negalys reikštis kūrybiniame pasaulyje. Jeigu jis liks nesukaibamas, jis bus nutildytas.

Paskutinį formulavimą socialistinis realizmas įgavo milijonieriaus Riabušinsko rūmuose, kur M. Gorkis įsteigė savo smegenų trestą, naujo kūrybos metodo sukonkreitinimo svarstybas. Ir vos surišo režimą su kūrybiniu metodu — paaiškėjo, kur gali veikti režimo žandarai, už ką bausti, ką kelti į padanges. Kūrybos žmogus tegalėjo būti tikrai toks, kuris turi prorožiminių auklėjimo ir mąstymo kvalifikacijas. "Literatūros tyrimų žodynas" (1963, L. I. Tomofejev ir N. Vengrov) taip nusako sovietinio kūrėjo kvalifikacijas: "Kūrėjas privalo jaustis komunistinius santykius su gyvenimu, mylėti socialistinę tėvynę, būti kompartijos išauklėtas". Ir tiek nedaug, ir tiek su kaupu daug!

Šios drakoniškos prielaidos pasidarė parankios sovietinio baudžiamojo kodekso komentarais. Sekė įvairios literatūrinės "Eistokos", kūrybinių grupių išvaikymas, teroras, be baltųjų pirštinių. Sovietinių rašytojų sąjunga, komunistinio režimo šėdebras, išskilo ties tikros literatūros griuvėsiais.

Viso to neišgyveno lietuvių literatūra. Ji vystėsi laisvės sąlygo-

se, puoselėjo visą spektrą kūrybinių metodų ir pasaulėžiūrų. Ji nepajuto nė mažiausios įtakos kaip tikrai nuo tų gana gailių pastangų įdiegti socialistinio realizmo metodą "Trečiojo fronto" sąsuviniuose. Tos pastangos — vaizduoti nenuoramus bernus ir storus klebonus — negalėjo imponuoti, nes trečiafrontininkai stokojo talentų, nevaldė temų, nematė gyvenimo tiesos. Su socialistinio realizmo teorija ir privalomumu lietuvių kūrybininkai susitiko staiga, kaktomušom, lengvai, beįėjiai pasispardė ir visiškai palūžo okupacijos sąlygose. Dabar rašo tie, kas "jaučia komunistinius santykius su gyvenimu, myli socialistinę tėvynę ir kompartijos išauklėtas". Savi savuosius liaupsina, kelia, verčia į kitas kalbas, kur, vertime, lietuvis įžengia į tokių pat kvalifikacijų baškio, tunguso ar totoriaus lektūrą. Išviršinis šurmulys užstoja skaudų privalomo metodo diktatą.

Bet, laikui bėgant, greta oficialumo, kelia galvą neoficialumas. Į socrealizmo pastato sienas įsimeta plyšeliai, suskamba atliepai ir užsienio balsus, matyti atsargios imitacijos modernių, "kapitalistinių" literatūrų. Ir Lietuvoje, kas gali užginčyti, kad ir paviršutiniškai pažvelgęs, kad tokio reiškinio nebūtų? Dar-

(Nubėna i 4 pusl.)

LOPŠINĖS PRIE SOCIALISTINIO REALIZMO LOPŠIO

(Atkelta iš 3 pusl.)

gi veikia poeziją lietuvių išeiš-koji poezija. Tad "partiskumas literatūroje" ir vėl aktualus. Reikia "negaltingai kovoti su kontrrevoliuciniiais reiškiniais sovietinėje literatūroje". Ir tai po pusšimčio metų, socrealizmui veikiant visu savo smarkumu! Pa-statą reikia ir vėl padažyti, pa-remti. Stogas prakturo, ir grin-dų lentos vaiduokliškai girgžda...

1972 metais buvo iškeptas jdo-mus blynas, kurio tikslas kovoti prieš susidomėjimą vakarie-tiškuumu, prieš paklaidas pasau-lėžiuroje, prieš eksperimentavi-mą kontrastais, kurie neapjun-giami bendros socrealizmo ten-dencijos. Nesuvestų galų ir būti negali. Partitūros vienos visiems, tik tai balsai gali būti įvairūs.

Šitas blynas, bepardoninis, an-tikultūrinis, diktuojantis, buvo kompartijos įsakas "Apie litera-tūros ir meno kritiką". Tai yra smarki visasąjunginė enciklika, kurios plonybių mokyti sovietiniai lietuviai rašytojai buvo ve-žijami į seminarus Maskvoje. Išėvičia kažkaip lengvai praleido šį ryškiausią smegenų plovimo faktą. Išėvičia, gal būt, pavargo rėkauti apie tamsią gyvenimo pusę, kurion ir vėl panertas tau-tos kamienas, ir kaip tik per savo rašytojus. Ir šie rašytojai taip su-organizuoti, taip sudrausminti, kad laisvasis užsienis visai neturi jų "samizdatinės" kūrybos. Maži tokio pobūdžio prasiveržimai ne-reikšmingi, dažnai ir abejotini. Mykolo Vilties eilėraščiai yra apeliacijos, ne būtis demaskac-ja. O rusuose tas reiškinys jau įgavo didelį mastą. Jų periodiniai leidiniai užsieniuose pilni autentiškų kūrinių iš krašto. Rašyto-jai grėsėms akivaizdoje atmeta socrealizmo diktatą ir nori liu-dyti tiesą.

Š. m. birželio 18 d. sovietų spaudoje buvo pergalingai pa-reikšta (A. Jėzuitovas), kad "se-nos literatūrinės grupės savaimė išnyko, sustiprėjo literatūra, ku-rios pagrindu socialistinis realiz-mas". Pareiškimas neabejotinai melagingas. Literatūrinės grupės buvo sunaikintos (1920, 1928, 1932 metais). Ir šauksmas kovo-ti su liberalistiniais išbrovi-mais į socialistinę literatūrą var-gu ar tinkamas, greta tvirtinan-t sovietinę literatūrą esant neper-galinga. Tas laisvas, liberalistinis užsienis, kaip vijurkas, kaip Figa-ro, vis kur nors čia, pašonėje, ir kenkia socialistinei darnai!

Ir vėl reikia sukurti ratą iš pra-džios. Ir vėl reikia įtikinėti savo kūrybos visuomenę, kad socialis-tinio realizmo metodas visų ge-riausias. Lyg verkšenančią vaiką dominti senų žaislų, visai pat žaislų vartalojant.

Š. m. vasarą Maskvoje įvyko plataus masto "Moksliniai teo-rinė konferencija prie Visasą-junginės kompartijos centro ko-miteto visuomenės mokslų akade-mijos". (Toks jau tas pavadin-imas, Tokia jau ir tvarka, kad prie partinių centrų ten veikia akademijos!)

Šioje konferencijoje viešpatavo aprioriniai tvirtinimai, buvo iš-vyta analizė, reikalinga tyri-mams skepticizmo dvasia, disku-sijos pro ir kontra, per kurias pri-einama prie tiesos. Buvo visiš-kai išguitas toks Sovietuose jau-turas visuomenės kultūrinės evolu-cijos klausimas. Kartu ir atolie-pių į visuomenės evoliuciją proble-ma. Viešpatavo aprioriniai, įtei-sinto tvirtinimo dvasia. Tai pa-vertė ir akademiją tam tikru ri-tuali, kur kėlė ant altoriaus ne-klaidingąjį socrealizmą. Buvo žiauriai pasmerkti visi, kas "iš spyruojasi prieš socrealizmo dik-tatą. Akademikai vienas po kito teigė, kad socrealizmas tėra vienintelis metodas, kuris talkina atskleisti tiesą. Taip kalbėdamas, tos partinės akademijos galvos klydo, dargi melavo, jos ignora-

vo evoliucijos dėsni ir stengėsi išaldyti padėti kompartijos inte-resu šaldytuve.

Vienas kitą jie ten ragino tuš-čiažodžiavimo kaskadomis, neigė istorinę tiesą ir visai ramstė soc-realistinės teorijos pastatą. Ne-norėdami likti bendrybėse, pa-teikiame autentiškus partinių akademikų posakius, būdingiaus-čius jų pareiškimuose, kokius sutikome aptariamose konferencijos "atskaitose". Tryliką akademikų kalbėjo. Jų citatas pateikiame. Neiškenčiame į citatas neatsilie-pė bent skliausteliuose.

L. Jakimenka, vyriausias pra-nešėjas naskelbė tezę: "Socialisti-nio realizmo epas sukurtas dėl gilaus žmogaus ir žmonijos tarp-usaviu organinių ryšių supratimo". (Paliekame suprasti akade-miko akademizmą jums, skaity-tojau). T. Moteleva pareiškė: "Pastaraisiais metais vis labiau jaučiamas poreikis sistemingai, moksliskai prieiti prie socialisti-nio realizmo". (pusšimtį metų testasi "priėjimai" su naganu ki-šenėje, kada pabaiga?). M. Polia-kov drožė: "Dabartinės literatūros vystymosi neįmanoma nagri-nėti be socialistinio realizmo ti-pologinių problemų nagrinėjimo, tai liečia metodą ir kryptingumą". (Betgi socrealizmo kryptin-gumas nustatomas partinių bio-rokratų kabinetuose, jis nėra gyvo gyvenimo sukurtas). Z. Kad-rov visus tvirtinimus parėmė L. Brežnevo autoritetu. (Tylime prieš toki literatūros studijų au-toriteta). J. Bogdanov džiaugėsi, kad tiek daug bendrumo tarp so-cialistinių kraštų literatūrų. (Akademikas pamiršo, kad ki-tais metodais kurti negalima. Ka-d visi sėdi tame pat vežime, at-siranda ir "bendrumas"). D. Markov ieškojo įvairių stilius pa-raiškų. J. Prokušev tvirtino, kad poetas S. Jeseninas, iš esmės, priklausė socrealizmo pasauliui. (Savo laiku ir L. Tolstojui pri-rašė socrealizmo pranokėjo ro-lę). Kiti akademikai kalbėjo apie socrealizmo įtaką jaunoms Rytų literatūroms, apie to metodo es-tetiką ir, kartu, partiskumo neiš-davimą. Pagaliau, vienas, L. Zemlianov, pradėjo skystis "bur-žuaziniai ideologais, kurie akty-vina kovą su socialistine kultū-ra". (Mat, buržuaziniuose kraš-čiuose negalima tu "ideologų" su-drausminti, kaip tai lengva So-vietijoje).

Ir kitų akademikų pranešimuo-se buvo smerkimų laisvajam už-sieniui. Visi svaidė akmenis į "ka-pitalistinių literatūrų" daržus, kule tu literatūrų langus. Jie ėmė tuos akmenis iš L. Brežnevo dar-kašto pranešimo "apie penkias-dešimtmetį SSSR".

Pagaliau konferencija sutiko, kad "socrealizmas, tai metodas gyvas, beįsivystas...". Tai buvo unisonu nugiedota lopšinė. Tai buvo ir oficialus kūrybos žmonių įtikinimas.

Tai, aišku, melas. Socre-alizmas neužgimė, kaip laisvas, kūrybos žmonių savanoriškai pri-siimtas metodas. Socrealizmas nesivystė natūralaus gyvenimo sąlygose. Jis neturėjo kūrybinių varžybų. Jis įtvirtintas prievarta. Tikrai reti atkritimai sudaro šio-kius tokius laimėjimus. Socrealiz-mas yra valstybinės oranžruošos augalas ir dargi nemaskuotas prorežiminis propagandos įran-kis.

Juk išleidusi 1972 metais savo encikliką "Apie literatūros ir me-no kritiką", partija atvirai pareiškė: "Tai parūpins veiksmingai-teisinga, naudingą ir taktinį ri-kiavimą literatūrai". Partijos ri-kiavimas literatūrai parodo ir li-teratūros kvalifikaciją, jos esmę ir jos ateitį. Juk laisvų varžybų sąlygose socrealizmas beatrodys savo kūriniams beviltišką didakti-ką ir sektantišką doktrinisku-mą. Todėl periodiskai sueina pakalbėti, teikia šioms pokal-biams gompę, iškilmingumą —

Nauji leidiniai

• LIETUVIŲ DIENOS, 1975 m. birželio mėn. Nr. 6. Redaguoja redakcinė kolegija. Leidžia A. F. Skirius. Redakcijos ir admi-nistracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029. Metinė prenumerata 10.00 dol.

Šis naujasis žurnalo numeris tiek turinio, tiek estetiško apipa-valinimo atžvilgiais yra bene vienas iš geriausių ilgų metų "Lietuvių Dienų" egzistencijoje. Ir beveik gaila, kad už jį nežinia ir kam bedokio, kai leidinio me-trikoje pastaruoju metu išnyko ir vyr. redaktorius ir redakcinės kolegijos marių pavardės, o teliko tik visai anoniminė "Redakcinė kolegija".

Žurnalo viršelis šį kartą už-klotas puikia poeto Antano Gus-taičio nuotrauka — tik laurai (gal su kokia specialiai Ant. Gustaičiui pritaikta prasme?) nuotraukoje uždėti ne ant poeto galvos, bet po barzdą. Ir apla-mai visas numeris lyg ir skirtas šio mūsų "peklinio ir žodžio sakytėjo" garbei. Apie jį tokį čia ir rašo b.b. Spėtume, kad tai yra Bernardas Brazdžionis. Anoni-minio autoriaus vardu eina ko-ne šedevriškas poeto Antano Gustaičio ir dailininko Viktoro Vizgirdos pašnekesys. Ir vėl at-rodo, kad tokį puikų dalyką gali parašyti tik ta pati Antano Gus-taičio plunksna.

O pluoštas naujaisių Antano Gustaičio eilėraščių, pavadintų bendru vardu "Vieningai su peiliais" yra toks katarsinis juokas pro ašaras, kad tiesiog neišken-čiame čia nepacitavę bent kelių posmų iš "Lietuviško trio":

O palaimintas konjakas
Vaduose skirtingai šnekas,
Trim srovėm šakojas,—
Skaldo trijų bendrą jėgą,
Trim gerklėm skirtingai bėga
Iš galvos į kojas.

Vienas lašas — kyla galios,
Antras — galiai trūksta valios,
Trečias — akys žvairios,—
Auga priešų įtūžimas,
Trys vežikai — viens vežimas,
Nežinia, kur vairas.

Ir šetonui toną davus,
Trys vadai per tris oktavas
Pražiodina burnas,
Kietas kumščias pakilnoje,
Viens prieš kitą uždainuoja:
—Durnas, durnas, durnas!.

o esmė stovi šonė. Prie lopšio, kuriame guli kompartijai vilčių teikiąs kūdikis, skamba lopšinės, o kūdikis, tas socrealizmo meto-das, kad jį bala, vis nebrendilal

Taipgi rašoma apie neseniai Brazilijoje mirusį poetą Venan-cijų Ališą; primenamas romano ir apysakos badmetis Lietuvoje; vyskupo Valančiaus 100 metų mirties sukaktuvų proga duoda-ma ištrauka iš kun. A. Alekos 1923 m. išleistose knygos apie Va-lančių; dviejose iliustruotose puslapiuose skiriamas dėmesys lietuviškajai Rūpintojėlio skulp-tūrai.

Iš naujų knygų recenzuojamos premijuotasis Jurgio Gliaudos romanas "Pagairės" ir Birutės Pūkelevičiūtės penkios knygelės mažiems.

Minima DLK Birutės draugi-jos 50 metų veiklos sukaktis ir prof. J. Kuprionio darbas ir duoklė Amerikos miškininkystei. Anglų kalba rašytoj informac-icijų supažindinama su kūrybin-gai besireiškiančia aktore Rita Merkelyte. Apstu ir daugiau smulkesnės kultūrinės kronikos, žurnalo puslapiuose spausdina-mos lietuvių ir anglų kalbomis.

• STRUGGLE FOR SURVI-VAL. "Chronicle of The Catho-lic Church in Lithuania" No. 10. Translation of Authentic First-Hand Reports from Soviet-Occu-pied Lithuania. Published by The Lithuanian Roman Priests' League of America, 64-14 56th Road, Mapheth, Long Island, New York 11378.

Siame 48 psl. leidinyje prieš pažodinį "Kronikos" vertimą dar duodama pora įvadų. Vienas jų yra kardinolo Mindszenty žodis, skirtas lietuviams šiais metais vasario 22 d. Antrasis įvadas yra Lietuvių — amerikiečių katalikų tarybos direktoriaus kun. Ka-zimiero Pugeviciaus informacija, supažindinanti skaitytoją su bendrąja katalikybės situacija pavergtoje Lietuvoje.

• PAMOKSLAI. A serija. Nr. 4 (8), 1975. Nuo 23-jo metų sek-madienio iki Advento. Siame sąsiuvinyje telpančius pamoks-lus paruošė kun. Antanas Va-liuška. Leidinys 28 psl. Išleistas Amerikos Lietuvių Katalikų Ku-nigų Vieniybės. Spaudė Imma-culate Press Putname. Užsaky-mus ir atsiskaitymus siųsti Cen-tro valdybos išdindinkui: Rev. V. Dabušis, 147 Montgomery Place, Paterson, N. J. 07501.

• Vilius Braženas, SAMOKS-LAS PRIEŠ ŽMONIJA. Informa-cijos apžvalga. Išleido "Laisvosios Lietuvos" knygų leidykla, 2618 W. 71 St., Chicago, Ill. 60629. Leidinys 110 psl., tiražas 1-

500 egz., kaina nepažymėta.

Leidėjo žodyje, be kita ko, sa-koma: "Kaip ne vienas žino, au-torius daugeliu atvejų ir įvairiais būdais yra sklaidęs amerikiečiuo-se žinias apie Lietuvos likimą ir komunistinę tikrovę. Šioje kny-goje jis pristato lietuviams fak-tus ir mintis apie pasaulines ir JAV politikos tikrovę, nenuleis-ėdamas žvilgsnio nuo Lietu-vos laisvės bylos".

• TAVE, DIEVE, GARBINAM.

Detroito šv. Antano lietuvių pa-rapijos giesmynėlis. 1975. Šven-tieji, Valančiaus, Čiurlionio me-tai.

Tai 28 psl. didesnio formato, parankus, estetiškai sutvarkytas giesmynėlis. Duodama 84 gies-mių žodiniai tekstai. Prie daž-niau giedamų psalmių pridėtos ir gaidos, kad nebūtų pasiklysta-ma melodijose ir tonuose. Duo-damos taipgi Broniaus Budriūno Mišių šv. Kazimiero garbei gai-dos. Leidinio tiražas 400 egz. Tai gražus pavyzdys ir kitoms lietu-viškomis parapijoms, kaip jos tu-rėtų rūpintis lietuviškoju gie-dojimu.

Giesmynėlį parengė ir sutvar-kė Pranas Zaranka, šv. Antano parapijos Detroito bendro tikin-čiųjų giedojimo vadovas.

Štai ištrauka iš jo žodžio gies-mynėlio pabaigoje: "Ši giesmių rinkinėli, skirtą Detroito šv. An-tano lietuvių parapijai, surinkau, apipavidalinau ir išleidau šven-taisiais vyskupo Valančiaus me-tais, norėdamas priminti vys-kupo rūpestį ir darbą lietuviškų giesmių srityje, leidžiant ir spau-dimus draudimui metais "Kantičkas".

Ši rinkinėli spausdinti mane skatino ir kelios gal tik man brangios sukaktys:

1. Prieš 50 metų, mane gim-dydama, mirė mano motina Na-talija.
2. Prieš 40 metų amžinai nu-tilo ir tėvas Antanas, didelis Le-liūnų giedorius ir pirmasis mano dainų ir giesmių mokytojas.
3. Neuzilgo bus jau 25-eri me-tai, kai giedu šv. Antano bažny-čioje, o rudenį sueis penkeri me-tai, kai vadovauju bendram ti-kinčiųjų giedojimui.

Giesmynėlio tekstai yra dau-giausia iš kun. Stasio Ylos mal-daknygių ir Romos katalikų A-peigyno Lietuvos vyskupijoms. Giesmynėlio paruošėjas dėkoja ypač kun. Stasiui Ylai, kun. Ka-zimierui Senkui, muzikams Broniui Budriūnui ir Faustui. Stro-liai, įgalinusiems šį rinkinėli praturtinti naujomis giesmėmis.

• Hans Rychener, ...UND ESTLAND, LETTLAND, LI-TAUEN? Eindrücke aus dem freien und Dokumente aus dem sowjetischen Baltikum.

Knygos autorius yra šveicas, kalbų ir istorijos profesorius, gi-męs 1911 metais Berne. Yra dau-gelio istorijos įvykių komentuo-jančių knygų autorius. Baltų kraštams jau buvo skirta ir vie-na ankstyvesnė jo knyga, išleis-ta 1941 metais: "Abend im Bal-tenland". Dabar pasirodžiusio, čia minimoji naujoji savo knygo-je Hans Rychner visas tris baltų tautas pasauliui pristato kaip la-bai savaimingas, su didele kul-tūrine praeitimi, grynai vakarie-tiškos dvasios. Rytiečių rusų pri-remtą jungą aptaria kaip tikrą nelaimę, kaip kančios ir melo karuselę.

Ši knyga vokiečių kalba pasiro-dė dabar labai laiku, kada vaka-rų demokratijos vėl žaidžia ne-laimės pasauliui atnešusia vai-duokliška Miuncheno dvasia, dabar perkrikštyta į Helsinkio.

Knyga 106 psl., kaina 32.50 šveicariškųjų franku. Išleido Verlag Herbert Lang, CH-3000 Bern 7, Muenzgraben 2, Switzerland.

APIE CHESTERTONO KORYBĄ

Ian Boyd parašytą knygą: "The Novels of G. K. Chesterton: A Study in Art and Propo-ganda" išleido Barnes and No-dugnesnių pavastymų. J. Pr.

HEINRICH BOELL IR KATALIKYBĖ

(Atkelta iš 2 pusl.)

kietijos katalikybė jo daugiau nedomina, nes joje nėra nei mei-lės, nei religijos, įsiai vis vien-kėlė ir kelia savo balsą, sąžinės balsą paklydusiame pasaulyje.

Saltiniai

1. Heinrich Boell, Aufsätze, Kriti-ken, Reden (Köln: Kiepenheuer & Witsch, 1967).

2. Heinrich Boell, Frankfurter Vor-lesungen (München: Deutscher Ta-schenbuch Verlag, 1968).

3. Wilhelm Goessmann, "Triviali-tät und Gesellschaftskritik im mo-dernen Roman", Stimmen der Zeit, CX, 1972.

4. Paul Konrad Kurz SJ, "Heinrich Boell: Die Denunziation des Krieges und der Katholiken", Stimmen der Zeit, CLXXXVII, 1971.

5. Idem, "Heinrich Boell: Nicht Versöhnt", Stimmen der Zeit, CLXXXVII, 1971.

6. Idem, "Was ist der Mensch?" Stimmen der Zeit, CLXXXIX, 1972.

7. Idem, "Das Böse und die Schuld in der zeitgenössischen Literatur", Stimmen der Zeit, CX, 1972.

8. Hermann Stressau, Heinrich Boell (Berlin: Colloquium Verlag, 1964).

KRIKŠČIONISKOJI KRYPTIS MODERNIAJAME PASAULY

Aktyvi leidykla Paulist Press, New York, vėl išleido naują vertingą veikalą, teikiantį ori-entacijos gaires modernio-jo pasaulio sukūruose: "Be Not Afraid" (1975 m., 145 psl., 2 dol. 45 ct.). Autorius Jean Van-ner, jau anksčiau prabilęs į mo-dernųjų žmogų dviem knygom, čia perteikia susikaupimo die-noms naudotą medžiagą, turėda-mas minty moderniojo pasaulio neteisybės, nelygybė, eksploata-cija ir nurodo, kad krikščioniškos meilės kelias yra geriausias bū-das iš tų negandų išsinerinti. Au-torius turi gana platų patyrimą iš savo susitikimų su didžiaisiais vargo žmogaus globėjais, kaip Do-rothy Day, motina Teresė Indi-joje, — iš savo stebėjimų vargin-giuosiuose Bombėjaus, Kalkutos rajonuose, iš savo susipažinimų su modernųjų mintytojų idejomis, kaip Sartre. Taipgi gausiai bazuojasi šv. Raštu.

Autorius nuosirdus, sentimenta-lus, kaip tai būdinga prancū-zų kilmės žmonėms, žavi savo hu-manistine meile, žmogiška šili-ma, tačiau skaitytojas knygoje pasigenda minties gilumo, pagrin-dinesnės problemų sklaidos, nuo-dugnesnių svarstymų.

Philomena sako:
-KAS NETAUPO ATEICIAL, TAS NESIRUOSIA SVIESESNIAM IR TINKAMESNIAM GYVENIMUL

CHICAGO SAVINGS MOKA ANT PAPERSTŲ KNYGŪGIŲ 6.25%
\$1,000 įdėti vieneriems metams duos 6.5%
\$1,000 įdėti 4 metams duos 7.5%
\$1,000 įdėti 6 metams duos 7.75%

Nuošimčiai pristatomi kas dieną, išmokami kas trys mėne-siai. Kiekvienas tųpytojas yra apdraustas iki \$40,000 per Fede-ralinę Valdžios Apdrausą F. S. L. & C.

CHICAGO ★★★★★
[savings and loan association]
6245 south western avenue 476-7575

Kultūrinė kronika

LIETUVIAI DAILININKAI TARPTAUTINĖJE EKSLIBRISO PARODOJE

Siuo metu senojoje Malborko (Marienburg) pilyje (Lenkijoje) vyksta VII-oji Tarptautinė modernaus ekslibriso biennialė, kurioje išstatyti 77-ųjų dailininkų iš 14 kraštų darbai. JAV-bėms atstovauja čekagietis Vytautas O. Virkau ir vengrų kilmės dailininkas J. Domjan iš New Yorko. Be čekagiečio, savo darbus biennialėje demonstravo dar 13 lietuvių dailininkų. Garbės medaliais yra apdovanoti kauniečių grafikė Gražina Didelytė (gim. 1938) ir vilniečių tapytojas Stasys Eidrigevičius (gim. 1949), o taip pat trys čekų, du lenkų ir po vieną prancūzų, vokiečių bei rusų dailininkai. Pažymėtina, kad atminimo medaliais apdovanojami visi dailininkai, kurių darbai reiklios komisijos priimami parodon.

mam jos ekslibrise panaudota mergaitės figūra naujai primena K. Ruseckio (1801-1860) drobę "Lietuvaitė su verbomis". S. Eidrigevičiaus darbai taip pat nėra tradiciniai, tai įdomūs siurrealistinės grafikos pavyzdžiai. Atrodo, kad dailininkas knygos ženkle stengiasi išreikšti savo filosofines problemas, o ne apibūdinti knygos savininką.

(V.E.V.)

G. Didelytė Ex libris

Didelytė yra itin įdomi dailininkė ir plačiai žinoma ekslibriso pasaulyje. Ji buvo apdovanojama antruoju prizų XIII-am Tarptautiniame ekslibriso kongrese (vyko 1970-ais metais Budapešte) ir pirmuoju prizų XV-ame kongrese 1975-ais metais Bledė, Jugoslavijoje, bei garbės medaliu VI-oje Malborko biennialėje 1973 metais. S. Eidrigevičius buvo apdovanojamas garbės medaliu VI-oje biennialėje.

S. Eidrigevičius Ex libris

Abu minėti dailininkai naudoja oforto techniką ir pilnai išnaudoja šios technikos galimybes. G. Didelytės ekslibrisai yra labai smulkūs, preciziniai, ir šriftas juose nevaizduoja svarbaus vaidmens. Knygos savininko charakteristika knygos ženkle nėra konkreti, daiktinė, o poetiška ir asociatyvi. Čia mato-

Vytautas O. Virkau Ex libris

ANITOS PAKALNIŠKYTĖS IR VYTAUTO SMETONOS KONCERTAS CHICAGOJE

Solistė Anitą Pakalniškytę ir pianistą Vytautą Smetoną Chicagoje lietuvių išgarsėjo 14 d. Margučio rengiamame koncerte, jaunimo centre. Šis koncertas bus tarytum neoficialus rudens sezono atidarymas. Abu jaunieji menininkai stropliai rengiasi Chicagoje rengiamam koncertui.

ATKREIPIAME DEMESĮ

Minint mūsų ryškiųjų žmonių įvairias sukaktis, dažnai periodinėje spaudoje vis išvėliava netikslumų. Didelė dalis tokių liečia kaip tik su minėjimais susietas datas. Ligi pirmo pasaulinio karo čia ypač datos suvėlia dviejų kalendorių skirtumai: Sūduvoje buvo vartojamas naujojo stiliaus kalendorius, o visoj kitoj Lietuvoj dar senojo stiliaus kalendorius.

Sukaktuvinėmis progomis paprastai griebiamasi Lietuvos Enciklopedijos ir pasikliaujama joje randamomis datomis. Bet ir tenai paklaidų apstu. Žiūrėk, to ar kito gimimo ar mirimo data raidiniam tome duodama vienokia, o paskutiniame Papildymų tome jau kita. Taip atsitiko ir dr. Juozo Girniaus atveju, š. m. gegužės mėn. 30 d. užsimenant jo 60 metų sukaktį Draugo kultūriniam priede. Patikėta Lietuvos Enciklopedijos VII-tuoju tomu, kuriame dr. Juozo Girniaus gimimo data duodama 1915.V.25. Bet nepasiziūrėta į Enciklopedijos XXXVI (Papildymų) tomą, kur klaida atitaisoma, duodant tikrąją dr. Juozo Girniaus gimimo datą — 1915.V.23.

Tad suklyde ir pasimokė, čia tegalime ir kitiems panašiais atvejais patarti dar vis žvilgtelėti ir į Lietuvos Enciklopedijos Papildymų tomą.

IVAR IVASK — ESTU KULTŪROS FONDO LAUREATAS

Estu Kultūros fondo 1975 metų premija paskirta prof. Ivar Ivask už jo darbus grožinės literatūros srityje. Kaip žinome, prof. Ivar Ivask yra moderniųjų kalbų profesorius Oklahomo valstybiniam universitetui, Norman mieste, ir to universiteto leidžiamą, tarptautinį garšą įsigijusio literatūros žurnalo Books Abroad redaktorius.

Šio žurnalo puslapiuose nuolat yra recenzuojamos, rasuliu pristatomos iševijojos ir tėvynėje leidžiamos lietuviškosios knygos. Prof. Ivar Ivask yra didelis lietuvių bičiulis, artimai bendrauja su daugeliu mūsų kultūrininkų bei rašytojų, yra dažnas įvairių bendrųjų baltų mokslinių konferencijų ir šiaip susibūrimų dalyvis.

Pastaruosius 10 mėnesių prof. Ivar Ivask su žmona (irgi poete, rašančia latviškai) keliavo po rytų ir vakarų Europą, lankydami kraštus, jų universitetus, skaitydami ten paskaitas bei susitikdami su intelektualinio pasaulio žmonėmis. Aplankė savo gimtąjį kraštą Estiją, Suomiją, Austriją, Vengriją, Graikiją, Italiją, Ispaniją, Prancūziją, Belgiją, Liuksemburgą, Airiją ir Islandiją.

Grįžęs vėl Oklahomon ir laikraščio The Norman (Okla) Transcript užkalbintas, jo puslapiuose prof. Ivar Ivask prisiminė, koks Europos kraštus

Dmitri Sostakovič, vienas ryškiųjų šių dienų kompozitorių, rusas, praėjusį šėštadienį mirė Maskvoje, sulaukęs 69 metų amžiaus. Sovietinėje Rusijoje jo gyvenimas buvo nuolatinis mėtymas iš karšto į šaltą: čia giriamas ir apdovanojamas, čia vėl peikiamas, kad jo kūryba nesuprantama liaudžiai. O nenorėdamas likti vien armonikų ir balalaikų lygyje, Sostakovičius turėjo išgyventi ne vieną pavojingą sunkmetį. Nežiūrint viso to, geriausiai savo simfonijomis ir vokaliniais kūriniais jis tvirtai pasilieka 20-to amžiaus muzikos istorijoje.

rodomas dėmesys jo čia redaguojamam Books Abroad žurnalui. Ypač juo pabrėžtinai domimasi Vengrijoje ir Graikijoje. Tuo tarpu kai Sovietų Sąjungoje žurnalo egzemplioriai yra konfiskuojami.

Siuo metu prof. Ivar Ivask jau yra užsiėmęs naujų literatūrininkų įvykių Oklahoma universitete paruoša, tarp jų ir ketvirtosios tarptautinės Books Abroad — Neustadt literatūrinės premijos (\$10,000) paskyrimu 1976 metais.

• Petras Stravinskis, besidarbuojąs Švč. Sakramento bažnyčioje Trentone, N. J. neakivaizdiniu būdu išėjo kai kurių dalykų kursą Žydų studijų akademijoje ir Haifos (Izraelyje) universitete. Ruošiasi doktoratui Fordhomo universitete.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGĖJAMS

Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ir ketvirtadienį, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PProspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

A. T. VERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavimas ir taisymas
2646 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

ISN'T IT TIME WE DEFENDED OURSELVES AGAINST MUGGERS, RAPISTS AND ATTACKERS?

Ar būsate auka kriminalinio užpuolimo? Nebijokite išeiti... bet kada, bet kur. Apginkite save, savo mylimuosius ir savo namus nuo užpuolimų su šiuo aukšto kokybės patikimu 8. sūvių nemirtingųjų asarinių dujų 22 kalibro revolveriu. Šauka 8 sūvius 1 sekundės, tuo pat sulaikyti vieną ar daugiau užpuolėjų. Tvirta metalo konstrukcija europiečių meistrų pagaminti. Nepirkite pigių metalinių ar plastikinių imitacijų, kurie gali neišlaikyti arba užspringinti reikaliu esant.

ONLY \$24.98 ADD \$5.00 FOR 25 ROUNDS AND PREPAID INSURED DELIVERY. NO C.O.D.'S PLEASE.

DEFENDER, DEPT. A-238, NEW CASTLE, DEL. 19720

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

CHRYSLER CORDOBA
1975 m. Sportinis, ekonomiškas
2 durų Hardtop
Nuo \$4,475.00

PLYMOUTH VALIANT — 2 durų ar 4 Hardtop, 6 cilindrių iki 25 mylių galiono

Turime jaunuoliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer V17-1515

Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, geriamas virš 50 metų.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiadienį uždaryta
ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak
PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7 1/4 % Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
6 1/2 % Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4 % Mokamas už investavimo sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3-mėnesiui.

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Kreivais keliais po Ameriką

Paskutiniu laiku pasipylė, sakytume, to paties sukuprimo arba visai panašaus rašto visa vietinė filmų: švelnus "Payday", liūdnas "Aloha, Bobby and Rose", o dabar "W. W. and the Dixie Dance Kings". Paskutinis būtų neblogas, o ypač su žvaigždine atrakcija Burt Reynolds, tačiau nuolatinis kelavimas po Ameriką — trankymasi viešaisiais keliais, sustojimai moteliuose ir tarmiškios JAV-ųjų pietų šnektos išvargina žiūrovą.

Svarbiausias veikėjas yra W. W. — Burt Reynolds, išsokęs į padangę per garsų žurnalo "Cosmopolitan" centrinį puslapį, čia vaizduojama geros širdies vyrą su kerštu širdyje bendrovei, kurios nariu kiek anksčiau jis pats buvo.

Jis pasileidžia po Amerikos pietus antrinais keliais savo džiaugsmo ir pasididžiavimo įkūnytame Oldsmobile — tik 50 tokių juodos ir auksinės spalvos. Auksinės sukakties proga pagamintame (apie 1955 m.). W. W. kerštausia Southeastern Oil Co., apiplėdamas gazolino stotis visose pietinėse šio krašto valstybėse. Jo metodus paprastas. W. W. duoda 20 dol. pašarnautojams, kad tie apibūdintų ji policijai visą klaidingai.

persekioja W. W., per radiją kalbėdamas šv. Rašto žodžiais. Režisierius puikiai užgriebia amerikiečių kasdieninį gyvenimą tačiau su Art Carney charakteriu, o ypač filmo pabaigoje, jis beveik išpučia filmą į simbolišką fantaziją, nesiekiančią kojomis šios žemės.

Filme šmėkšteli keli veidai iš Nashville. Vienas jų — dainininkas Jerry Reed net kiek stipriau. Taipgi Ned Beatty — krašto žybsinės žvaigždės rolėje.

Reynolds savo rolėje jaučiasi laisvai, pasitikinčiai perduodas charakterio portretą, patrauklius ir meilus savo dviguba filosofija imti iš turtingų ir duoti reikalingiems, tačiau pats filmas, nors ir skiriamas visai šeimai, lieka pakibęs ore.

Nuo 1914 Metų
Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visus mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pastikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir eteityje.

Sąskaitas apdraustus iki \$40,000.00

5 1/4 %
All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

7 1/4 %
4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4470

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ
IŠ BOSTONO IR NEW YORKO
Kaina nuo \$739.00

DAR YRA VIETŲ ŠIOSE GRUPĖSE

Rugsėjo 3	Lapkričio 21
Rugsėjo 18	Gruodžio 19

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu; pav. vykstantiems iš Chicagos \$119.00, Detroito \$81.00 daugiau, Clevelando \$92.00.

Patartina registruotis iš anksto — vietų skaičius ribotas.

Dėl smulkesnių žinių kreipkitės į

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE
393 West Broadway, P.O. Box 116
So. Boston, Mass. 02127
Tel. (617) 268-8764
Air fares subject to Government approval.
Savtinkė: ALDONA ADOMONIENE

TINKAMIAUSIOS DOVANOS VASAROS IR RUDENS SEZONUI

Gėlėta nepermatomo nailono medžiaga suknėlėms, 1 jardas (Suknelėi reikia 2 1/2 jardo).	\$ 5.00
Crimplene medžiaga: lygi, su ornamentais arba gėlėta. Tinka moteriškiems paltams, eilutėms, suknėlėms. 1 jardas	\$ 6.50
Labai gera vilnonė angliška vyriškai eilutei medžiaga.	\$45.00
Nailoninės arba šilkinės skarelės. Viena kainuoja.	\$ 2.50
Geriausios rūšies nailoninės moteriškos kojines. 1 pora.	\$ 2.50
Komplektas moteriškų nailoninių apatinių rūbų.	\$10.00
Vyriški išveidiniai nailono marškiniai.	\$10.00
Kojinės — keičiamos. (Tights). 1 pora.	\$ 3.50
Crimplene medžiaga su blizgučiais, 1 jardas.	\$ 7.50
Dirbtino minko rudas kailis, 1 jardas.	\$17.50
Šitos kainos yra su įskaičiuotu Sovietiniu muitu, reikia daddėti tik persiuntimo išlaidas.	\$17.00

SPECIALUS SIUNTINYS. (1 — 1975).

8 jarda crimplene medžiagos, 5 jarda nepermatomo nailono medžiagos, 1 bliuskutė, 1 vyr. išveidiniai marškiniai, 2 nailoninės skarelės, 3 p. nailoninių moteriškų arba vyriškų kojinių, viskas su muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis kainuoja. \$125.00

Priimame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų ir kt. Persiunčiame pinigų dėl tokių prekių, kurias iš čia negalima pasiūsti.

Taip pat siūlome pasiūsti arba įsigyti savo naudojimui "Olimpia" rašomąsias mašinėles su lietuvišku šriftu.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame patikimus prekiems arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.
(Z. JURAS)
421 Hackney Rd., London, E. 2. England
TEL. 01-739 8734 arba 01-460 2592

Kiekvieno siuntinio pristatymas garantuotas. Reikalaukite mūsų kainoraščio, nurodykite savo pagidavimus.

RED. EMILJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. T. (312) 927-3090

SAUGOKIM MUMS PATIKĖTĄ TURŲĄ

Kiekviena tauta, o ypač su ilga istorine praeimi, saugo savo didelius kultūrinius ir dabar dar neatrastus ir ne visiems žinomus lobius.

Praeities ir dabarties istorikai ir archeologai deda visas pastangas, kad kiekviena dabar gyvenanti tauta neišnyktų, nepalikusi ženklo ateinančioms kartoms, jog šioje vietoje, šioje orbitoje gyveno tauta arba tautinė grupė, kuri paliko žmonijai tam tikras vertybes, tam tikrus pėdsakus.

Tremtinių didesni ar mažesni vienetai, apsigyvenę vienoje ar kitoje vietoje, neturėtų būti trąša juos priglaudusiems kraštui. Jie neturėtų nutauti. Susigrupavę į atitinkamus kultūrinius vienetus, turėtų stengtis parodyti šia gyvenantiems, kad ir kitos tautinės grupės, atitinkusios nuo gimtojo krašto, yra kultūringos tautos aniniai su ne visiems šia gyvenantiems žinomais žinoma ar suprantama kultūra.

Kad pagyventum šiam krašte esamus savo kultūrinius vienetus, turime pritraukti kiekvieną šia gimusį savo tautietį į lietuvišką tautinį būrį, suteikdami kuo daugiau išsamesnių žinių apie mūsų tautos garbingą praeitį, istoriją. Nepamirština, kad tik mes kovojame už savąją kultūrą. Mūsų tėvai, seneliai ir proseneliai tai darė. Jie irgi, gyvendami už etnografinės Lietuvos ribų, nenutauto, nepasidarė kitos tautos nariai, savojo gimtojo krašto atplaišos, neišikimę pasidavėliai. Man, dar mokantis trepties lietuviškoje mokykloje, įstrigo mintys, parašytos dviejų autorių, puoselėjančių ir ginančių savąją kultūrą, pasisakydami: "Neiti į kapą be likusio ženklo, kad žmogumi buvęs," ir "Didi garbė svetimą kalbą mokėti, bet didelė gėda savosios nemokėti".

Dabar taip galvoju ir patarčiau kiekvienam šia gimusiam jaunuoliui ar jaunuolei pirmiausia gerai išmokti savąją kalbą, lankant šio krašto lietuviškas mokyklas. Reikia kiekviena proga nesišykštėti — nebijoti pasisakyti, kad esi lietuvių kilmės, kad esi lietuvis ir stengiesi pasisavinti tėvų kalbą. Gerai susipažinus su savo kultūros lobiais, reikia juos populiarinti savoje ir svetimtaučių aplinkoje.

Reikia stengtis įrodyti savo mokytojams, kad, pasisavindamas dėstomuosius dalykus, išsiskiri iš kitų mokslo draugų tarpo savo žiniomis apie Lietuvą ir jos kultūrą. Reikia kiekviena proga draugiškai ir įtikinančiai išskirti Lietuvos reikalus ir jos kovą dėl laisvės. Turime kiek galima daugiau savo vardą išskirti kitataučių tarpe. Šiai mano galvosenai patvirtinti norėčiau papasakoti savo gyvenimo vieną atsitikimą. Vienas mano profesorius, matydamas vieno studento dideles pastangas, bet nepajėgiantį tęsti mokslo, paprašė, kad kas nors jam padėtų. Buvau garbės studentų sąrašė, tai drįsau pasiūlyti. Profesorius, apsidžiaugęs, mano pasiūlymą priėmė. Šis pavyzdys

Eglė Turūtaitė, 20 m. amžiaus studentė, atstovaus Grand Rapids, Mich., jaunimui Pasaulio lietuvių jaunimo trečiajame kongrese, Pietų Amerikoje. Ji yra veikli skautė ir ateitininkė, priklauso lietuvių chorui ir tautinių šokių grupei "Sietynui".

Nėra mano tuščias pasigyrimas, bet kaip lietuvaitei, visi žinojo, kad esu lietuvaite, tai buvo gera proga lietuvis vardą geriau išryškinti studentų tarpe ir sudaryti geresnį vardą apie lietuvius.

Svarbiausia suburti moksleivius į vienokius ar kitokius reprezentacinius vienetus, su jais aktyviai dalyvauti kultūriname darbe ir jų aktyvumą skatinti lietuviškos kultūros išlaikyme, skatinti išmokti lietuvių kalbą, gerai pažinti nepriklausomybės laikotarpio Lietuvos kultūrinius

ir šiame krašte šiandien dirbančius, kurie siejasi mūsų nenu-tautėjimu. Ateityje turėsime pakeisti tėvus. Čia, mano manymu, mūsų didžiausia ir pirmoji pareiga — dalyvauti ir aktyviai veikti tose organizacijose, kurių nariai rūpinasi išlikti lietuviams, kuriems rūpi kultūrinių vertybių puoselėjimas savųjų ir kitataučių tarpe.

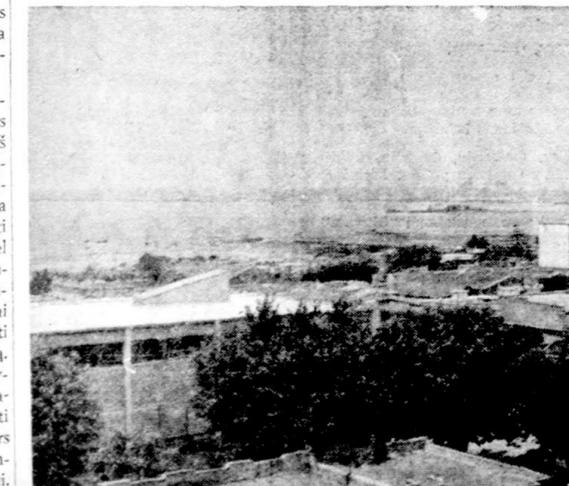
Mūsų lietuviškoji kolonija, kurioje aš gyvenu, yra maža, neturi daug lietuviško jaunimo. Negalėtumėm sudaryti net gausesnės tautinių šokių grupės. Leškom pagalbos ir ne savųjų tarpe.

Sudaryta grupė "Sietynas" iš lietuvių ir amerikiečių jaunimo, kuri rengia pasirodymus. Amerikiečiai, pasipuodę mūsų tautiniais drabužiais, padeda reprezentuoti mūsų tautinės kultūros tam tikrą dalį svetimtaučių tarpe. Jie su malonumu renkasi repeticijoms. Nebijokime, reikalai esant, jų pasikviesti.

Kiti kultūriniai vienetai — chorai ir vyrų oktetas — Kalėdų ir birželio įvykių minėjimuose turėjo progos net ir per televiziją paskleisti lietuviškų dainų ir giesmių akordus ir prisidėti prie savo kultūros populiarinimo svetimųjų tarpe. O kur dar ateitininkai ir skautai. Jie irgi laukia, kad pasipildytų jų gretos.

Simas Kudirkas ir Lietuvos gen. kons. J. Daužvardienė JAV Lietuvių jaunimo sąjungos surengtame Vasario 16-tos minėjime. Nuotr. Jono Kuprio

Montevideo vaizdas nuo kalno. Montevideo mieste, puosnioje Sagrado Corazon salėje, bus Jaunimo kongreso tautinių vakaras.

SKRENDAME Į JAUNIMO KONGRESĄ

Pasaulio lietuvių jaunimo trečiojo kongreso registracija jau prasidėjo. Ekskursiją iš Šiaurės Amerikos organizuoja Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Lėktuvas, talpinantis 252 keleivius, išskrenda iš Chicago 1975 m. gruodžio mėn. 20 d. ir nusileidžia Buenos Aires mieste, Argentinoje. Lėktuvas grįžta į Chicagą iš Sao Paulo, Brazilijos 1976 m. sausio mėn. 10 d. III PLJK dalyviai galės dalyvauti suplanuotoje Kongreso programoje ir šiaip pasidairyti. Svarbu, kad visi būtų Sao Paulo mieste, kai lėktuvas skris atgal. Kongreso svečiams, kurie nedalyvaus stovykloje ir studijų dienose, planuojamos ekskursijos po įdomesnes Pietų Amerikos vietas. Šiuo metu organizatoriai tariasi su viešbučiais. Nakvynės jaunimui bus parūpinotos privačiuose namuose.

JAV ir Kanados piliečiams reikalingi tik pasai. Lietuvos ir kitų valstybių piliečiams reikalingos vizos. Tie, kurie turi sovietinį pasą negali įvažiuoti į Urugvajų arba Argentiną. Jems vizos neišduodamos. Kiekvienas keleivis turės pasirūpinti raupų ir kt. skiepais.

Dėl platesnių informacijų prašoma kreiptis:

III PLJK Išvyka
4428 South Rockwell
Chicago, IL 60632
tel. 312-476-0601.

Galvus registracijos blanką, reikalinga sumokėti 116 dol. užskaita iki spalio 6, o 347.95 dol. balansas turi būti sumokėtas iki spalio 16. (Jei lėktuvas nebus pripildytas, kauna pakils.) Prašoma, kad visi skubiai registruotųsi, nes jau dabar yra daugiau paklausimų nei vietų lėktuve.

SEULO UNIV. PREZIDENTAS

Jėzuitas kun. M. Delmar Skinnigstas išrinktas Sogang universiteto Seule prezidentu. Kils iš Minnesotos.

RELIGINIO AUKLĖJIMO KONGRESAS

Religinio auklėjimo kongresas yra šaukiamas Hartforde, Conn. rugp. 23-24 d. Kongreso tema — Gyvasis tikėjimas.

Jaunosios kartos pagrindiniai uždaviniai: jungtis į jau suburtus kultūrinius vienetus, užpildyti jų retėjančias gretas, kad būtų pratęsti jų darbai, kad neišnyktų vyresniųjų mums išsaugotas palikimas.

Eglė D. Turūtaitė

Vytautas Juska, Australijos Lietuvių jaunimo sąjungos pirmininkas, kalbasi su dr. Jim Cairns, Australijos ministru pirmininko pavaduotoju, apie Pabaltijo laisvės ir okupacijos problemas. Šį susitikimą ryškiai minėjo Melbourne spauda ir televizija.

MŪSŲ TALKA JAUNIMO KONGRESUI

Prasidėjus Jaunimo kongreso ruošos darbams, Pietų Amerikos lietuviai paprašė tautos iš Šiaurės Amerikos. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdyba sudarė finansines sąlygas tokiam prašymui įvykdyti.

Gegužės pabaigoje į Argentiną išvyko Rasa Šoliūnaitė, 20 m. amžiaus studentė iš Lemonto, Illinois. Ji talkina vietinėm tautinių šokių grupėm, moko lietuvių kalbą, dirba Jaunimo kongreso būstinėje ir prisideda prie įvairių III PLJK programos planavimo ir vykdymo darbų. Rasa grįžta į

JAV rugsėjo mėnesio pradžioje. Daiva Vaitkevičiūtė išskrido į Urugvajų liepos mėnesio vidury. Sesuo Ignė kasmet vadovauja jaunimo stovykloms, yra dirbusi šeštadieninėse mokyklose ir su skautais bei ateitininkais. Šiuo metu Pietų Amerikoje lankosi Marytė Saulaitytė, ten nuvykusi asmeniškai pinigais.

Rugsėjo mėnesį į Argentiną vyksa sesuo Ignė Marijošytė. Sesuo Ignė kasmet vadovauja jaunimo stovykloms, yra dirbusi šeštadieninėse mokyklose ir su skautais bei ateitininkais.

Šiuo metu Pietų Amerikoje lankosi Marytė Saulaitytė, ten nuvykusi asmeniškai pinigais.

Gabija Juozapavičiūtė, Kanados Lietuvių jaunimo sąjungos vicepirmininkė, kalba Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo trečiajame suvažiavime, Londono mieste, Ontario. Nuotr. D. Blaudžiūnaitės

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ JAUNIMO KONGRESE

Mažoji tautinių šokių šventė numatoma Jaunimo kongreso metu, Brazilijoje. Šventėje turėtų dalyvauti apie 12 tautinių šokių vienetų, po aštuonias poras kiekviename vienete. Iš Pietų Amerikos tokių vienetų bus bent šeši, o kitas grupes sudarys iš kitų žemynų atvykę šokėjai. Šokių šventės šokėjai dalyvaus visoje Jaunimo kongreso programoje. Jaunimo stovykloje, Argentinoje bus šventės repeticija ir visų bendras pasirodymas Kalėdų dieną.

Meno vadovai yra numatę šiuos šokius: Gyvatarą, Audėjėlę, Astuonytį, Keturvainį, Sukčių, Landytinį, Vijūrą, Pliauškučių, Kepurinę, Pakeltkojį ir Suktinį. Šokėjams bus sudaromos sąlygos pasirodymas Buenos Aires ir Sao Paulyje per televiziją ir pan. Šiaurės Amerikos ansambliai, norį dalyvauti Jaunimo kongreso šokių šventėje, prašomi kreiptis šiuo adresu:

PLJS Rysių Centras
2422 West Marquette Road
Chicago, Illinois 60629
tel. 312-476-0601

Registraciją priima:
Jonas Lukoševičius
Rua das Giestas, 927-9
03147 Sao Paulo, SP
Brasil, South America

Siūlymai ar klausimai, susiję su šventės programa, kreiptini:
Dr. Alfredas Stanevičius
Rio de Janeiro, 1691
Cerro, Montevideo
Uruguay, South America.

— Ilgais plaukais tuščios galvos lygiai taip pat nepridengsi, kaip ir trumpai kirptais perpildytos neparodysi.

— Dabar daug vyrų augina barzdas, bet ožiai gimsta su barzdom.

— Klasikas - rašytojas, kurį galima girti neskaicius.

— Amerikoje geriau duoti, o ne gauti pinigų. Davėjas nurašo mokesčius.

ISPANŲ ŽURNALAS APIE LIETUVIUS

Isipanų žurnalas "Revista de Occidente", įsteigtas jų filosofo, rašytojo Jose Ortega y Gasset, savo 146 n-ry išspausdino esto R. Taagepera straipsnį "Baltijos valstybių laisvės reikalavimas". Autorius primena, kad Baltijos valstybės dabar yra prie ribos dviejų kultūrų: vakarų Europos katalikų-protestantų ir rytų Europos stačiatikių-ateistų. Suglaustai nupasakoja trijų Baltijos valstybių istoriją, kelią į nepriklausomybę, okupaciją, Sovietų vykdomą kolonizaciją. Toliau, žvelgdamas į Zmogaus teisių deklaracijos punktus, pažymi, kaip jie dabar laužomi Baltijos valstybėse. Pabrėžia, kad Estijos komunistų partijos viršūnėse tik maža dalis tėra estai. Išryškina religinį persekiojimą, pažymėdamas, kad Lietuvos kunigai yra baudžiami už vaikų mokymą tikybos. Skelbia, kad viešbučiuose ir kitose viešesnėse vietose yra įtaisyti mikrofonai, sekti pabaltiečius.

Nėra jokios toleracijos bet kokiai idejai, kuri nukrypsta nuo leninizmo. Skelbia, kad Estija yra vienintelė šalis už geležinės uždangos, kuri gali stebėti užsienio — Suomijos — televiziją. Estai supranta suomių kalbą. Estija ir Lietuva esančios vienintelės Sovietų kontroliuojamos respublikos, kuriose dar įmanoma pastatyti absurdo teatro kūrinius. Šis eksperimentinis teatras žymiai suvaržytas Latvijoje. Pažymi Lietuvos katalikų aktyvumą, rašo apie "Lietuvos Kat. Bažn. Kroniką". Atkreipia dėmesį į vykstančią kolonizaciją, kuri per kokią dešimtį metų estus ir latvius gali padaryti mažuma savo tėvynėse.

Autorius pabrėžia, kad rusų natūralus priešauglis mažėja, netrukus jų Sovietų Sąjungoje gali būti mažiau negu 50 proc. ir, gal būt, norėdami turėti aukštesnį procentą rusų savo kontroliuojamose žemėse, jie gali leisti atkristi kai kurioms ne rusų sritims. Čia pirmenybę turėtų Baltijos valstybės. Viena, kad jose yra stipri opozicija rusams, ant — jų tarptautinis statusas diskutuojamas: jų įjungimo nepripažįsta daugelis Vakarų valstybių, kaip pvz. JAV. Tas autorius spėjimas nors malonus, bet žinant Maskvos imperializmą, neįtikėtinas. Pagaliau autorius pažymi, kad, jei ir ateitų kiek didesnė valstybinė nepriklausomybė nuo Maskvos, kaip tai yra Rumunijoje, tai su savimi dar neneštų didesnių asmeninių laisvių komunistinėje diktatūroje.

Autorius R. Taagepera yra Kalifornijos universiteto profesorius. Šio jo straipsnio atspaudus mums atsiuntė prof. Ivar Ivask.

J. Pr.